

't Hupke

Nr. 162 Herfst 2015

In dit nummer o.a.

- Fenologie
- Geoorde Futen in Breda
- Dodaars in West Brabant
- De Smient
- Zilvermeeuw in Venetie
- GGK in Breda
- Natuurgebied in de regio;
Visdonk
- Een dagje vogelen met;
Ada Engel
- De werkgroep
Weidevogels
- Bijzondere waarneming;
De Terekrutter

Dit is uitgave nr. 161 Jaargang 46
Opplage 300 stuks.

't Hupke is een uitgave van de West Brabantse Vogelwerkgroep en wordt 4x per jaar toegezonden aan onze leden. Lidmaatschap van de Westbrabantse VWG loopt per kalenderjaar. Opzegging kan alleen schriftelijk bij de secretaris, uiterlijk 1 maand voor het begin van het nieuwe kalenderjaar.
Bank 76 INGB 0001 0637 12

Bestuur

Kors Jan Snoeij (voorzitter)
Fred Pardoel (secretaris)
Ellie Pruiksmā (PR&communicatie.)
Stefan Vromans (Penningmeester)
Kees van der Krift (bio-secretaris)
Vacant (coördinator werkgroepen)

Redactie 't Hupke

Martin van Leest
Jan Benoist
redactie@westbrabantsevwg.nl

Vaste medewerkers

Raymond van Breemen
Piet van Iersel
Hans van der Sanden
Willem Veenhuizen
Harry van Vugt

Tekstcorrectie

Henriette Huijgens
Ad Rijnen
Albert de Hoon

Overname artikelen

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.

Wijze van aanleveren

Kopij per email aanleveren als Word bestand zonder opmaak.
Grafieken en tabellen en foto's apart aanleveren per email

Website

www.westbrabantsevwg.nl

Wenst u 't Hupke alleen digitaal te ontvangen stuur dan een mailtje naar:
secretaris@westbrabantsevwg.nl

Webredactie

Ellie Pruiksmā

Volgend Hupke

Verzenddatum 1 December 2015
Aanleveren kopij tot 1 November 2015

Foto omslag

Terekruiter (Flickrriver.com)

Foto's achterzijde

Piet Hanegraaf

Samenwerken

Bij de laatste excursie van de 'Vier Jaargetijden' heb ik de Lage Vuchtpolder opnieuw ontdekt. Ik kom daar zeer regelmatig, want het is bij wijze van spreken om de hoek en ik dacht toch wel een beetje te weten wat daar allemaal te zien is. Niet dus.

Jacques Rovers van de KNNV leidde de excursie en toonde zich een wandelende encyclopedie op het gebied van planten. Hij vertelde zo aanstekelijk enthousiast over de verschillende (soms best bijzondere) plantensoorten dat het gebied daardoor voor mij nog veel meer waarde heeft gekregen. Grote en Kleine Egelskop, Grote Pimpernel, Waterweegbree, Zwanenbloem, Pijlkruid, Poelruit.... Veel te veel om hier allemaal op te noemen. Het was geen kale opsomming van plantensoorten, maar het ging vooral om wat bepaalde vegetatie zegt over het gebied. Eigenlijk net als bij vogels.

Dat geeft dan weer te denken: je zou toch met alle deskundigheid van de verschillende natuurverenigingen veel meer kunnen doen? Stel je voor dat we met ieders specifieke inbreng een bepaald gebied helemaal in kaart brengen.

Geschiedenis, samenstelling van de bodem, planten die er groeien en bloeien, zoogdieren, insecten, vlinders en natuurlijk ook vogels. Het zou, alles bij elkaar genomen, wel eens een schat aan informatie kunnen opleveren. Dat gebeurt nu ook, zult u zeggen. Ja, dat is waar, maar we weten het vaak niet van elkaar.

Op één gebied werken we al veel samen. Tijdens het wekelijkse 'Wolfslaaroverleg' hebben we de laatste tijd vrijwel iedere keer wel iemand op bezoek die komt overleggen over allerlei ontwikkelingen of bedreigingen van de natuur in onze regio. Soms beginnen we bezwaarprocedures maar liever proberen we in goed overleg iets te bereiken. Vertegenwoordigers van de gemeente Breda en andere plannemakers zijn dan ook zeer regelmatig te gast waarbij ontwikkelingen van stukjes natuur veelvuldig worden besproken. Het is maar goed dat daarbij steeds kennis vanuit verschillende natuurverenigingen aanwezig is, want ieder heeft vanuit zijn eigen discipline een andere inbreng.

Als ik verder nadenk over samenwerking droom ik wel eens: stel je voor dat we met alle verenigingen samen ergens over een eigen locatie in de buurt van een aantrekkelijk natuurgebied zouden kunnen beschikken. Een eigen gebouw waar elke vereniging afzonderlijk haar activiteiten zou kunnen beleggen, maar waar we ook als gezamenlijke verenigingen bij elkaar zouden kunnen komen. Een soort 'Natuurpunt' waar we zelf als vrijwilligers bezoekers kunnen ontvangen, waar we informatie beschikbaar hebben over de natuur in de omgeving, misschien zelfs een eigen winkeltje en een natuurcafé om een drankje te schenken...

Dromen of luchtkastelen? Er zijn plaatsen -en niet eens zo ver hiervandaan- waar dit soort dingen werkelijk zijn gerealiseerd. Waarom zou dat bij ons dan niet kunnen? Als je bedenkt hoeveel leden de gezamenlijke natuurverenigingen vertegenwoordigen, kan er door bundeling daarvan misschien wel veel meer mogelijk worden. Elk initiatief om met de verschillende natuurverenigingen meer gezamenlijk te kunnen optrekken verdient wat mij betreft een kans. Eerst maar eens zien of er op een of andere manier een vervolg op de 'Vier Jaargetijden' kan komen. Wie zich wil inzetten om daar wat van te maken... graag!

Kors Jan Snoeij

Publiceer ook in 't Hupke

De redactie stelt het op prijs als U een bijdrage levert voor 't Hupke. Hieronder een aantal argumenten.

- Niet gepubliceerd is niet gebeurd
- Rechtvaardiging voor onderzoek
- Verdiepingsslag
- Logische afronding van veldwerk
- Motivatie om door te gaan
- Inspiratie voor anderen

(Uit workshop Limosa)

Mijn vrouw heeft een passie voor het verzamelen van vliegenvangers. Ik zag er laatst ook bij Jaak van Wijck. Ik was daar in verband met achterstallig onderhoud van ons huis. Ook Staatsbosbeheer (SBB) heeft een onderhoudsachterstand in Kelsdonk. We ontdekten dat de mooie wandelroute daar zou verdwijnen omdat de bruggetjes te slecht en dus te gevaarlijk waren. Niet snel daarna waren ze zelfs al ontmanteld en was de route "gesloten". Vorig jaar was het vogelkijkscherm al weggehaald omdat het te veel gebreken ging vertonen. Bij mij was de oorzaak van het achterstallig onderhoud tijdgebrek (al is mijn vrouw het daar niet geheel mee eens), bij SBB geld. SBB heeft door gebrek aan communicatie velen overvallen met de snelle sanering. Na diverse contacten is er alsnog een overleg geweest met alle belanghebbenden (verenigingen de gemeente Etten-Leur en het MEC aldaar etc.). De mogelijkheden zijn besproken om in de nabije toekomst weer een mooie wandelroute te verkrijgen. Alle partijen denken mee, zowel over de route als over een eventuele bijdrage in mankracht, materiaal of geld. Begin september is er een vervolgspraak om de plannen nader uit te werken en de financiële haalbaarheid te bekijken. Op termijn zal het gebied in het kader van het ambitieplan van de provincie Noord-Brabant een wat andere inrichting krijgen. We hebben goede hoop dat er zowel op de korte als lange termijn een aantrekkelijke wandelroute in dit vogelrijk gebied gaat komen.

Ook bij een andere zaak rinkelde de alarmbel: een dance-evenement met vuurwerkshow op 6 juni jl. bij de Asterdplas, dus nabij een broedgebied voor vogels. Bezwaren onzerzijds stuitten af op een ingewikkelde en onlogische wetgeving, onder andere op het gebied van de handhaving. Er is wel overleg afgesproken om het volgend jaar anders te doen. Concretere resultaten waren er gelukkig ook. Voor Ooievaars kwamen er in het Markdal enige nesten bij. Een ervan staat bij IJsvermaak. Deze vereniging vierde haar honderdjarig bestaan en de West Brabantse heeft als cadeau voor deze eeuweling een exclusieve excursie georganiseerd. Die werd als zeer geslaagd ervaren. Ook positief is dat de gemeente Breda oog krijgt voor de dreigende verdere "verrommeling" van de Rith. Er is zelfs een motie "Trots op het Buitengebied" aangenomen! Er is in verband hiermee een fietstocht door dit gebied gehouden met vertegenwoordigers van verenigingen en een viertal raadsleden. Verder is er overleg geweest met wethouder Akincy, wat tot tal van goede ontwikkelingen kan leiden op veel terreinen: voldoende herplant bij het nieuwe bomenbeleid, handhaving, groenbeheer en groene projecten (ontwikkeling Emerput, etc.) Hopelijk gaat de crisis in het stadsbestuur van Breda geen verslechtering betekenen. Tenslotte nog enige wetenswaardigheden. Het Wolfslaaroverleg van diverse verenigingen wordt vanaf 20 augustus gehouden op de donderdagmorgen; dit voor het geval u eens binnen wilt lopen met een vraag of kwestie. De Basis cursus voor beginners gaat op 10 september weer van start. Er is een goede kans dat er zich veel mensen aanmelden. Samenwerking is er intussen met het IVN, onder andere om onze cursus bekend te maken aan bepaalde IVN-leden. Een aantal mensen heeft zich nu opnieuw ingeschreven, omdat de in het voorjaar geplande cursus niet doorging.

Fred Pardoel, secretaris

Dood door vergif

Het is alweer ongeveer vijftig jaar geleden dat roofvogels en Ooievaars bijna uitgestorven waren. Nadat DDT verboden was en uitgewerkt was gingen er vele jaren overheen eer er van herstel sprake kon zijn.

In 1984 vond de giframp in Bhopal plaats: een bestrijdingsmiddelenfabriek van Union Carbide ontplofte waardoor 6.000 mensen de dood vonden en van 150.000 tot 600.000 de gezondheid werd aangetast. Over de sterfte bij dieren werd toen niet gesproken. Wel is bekend dat gieren in India bijna uitstierven door het eten van dode dieren die vol zaten met gifstoffen, binnengekregen *door het eten van bespoten gewassen*.

Nu heeft de Radboud Universiteit samen met Sovon een artikel gepubliceerd waarin geconstateerd wordt dat Spreeuwen en zwaluwen verdwijnen in gebieden met hoge gehalten neonicotoïde, een insectenwerend middel. Dioxines zijn een probleem voor zangvogels, eieren komen geregeld niet uit bij op de grond foeragerende vogels. De grote sterfte onder bijen wordt hierdoor (neonicotoïde) ook zeer waarschijnlijk veroorzaakt.

Wij zien nu rozerode akkers behandeld met glycofosfaat tegen onkruid en insecten. De zoete gifwolken drijven de natuur in. Op de vogelloze asperge- en aardbeiakkers werken de Polen hard voor hun economische welstand. Niemand maakt zich zorgen om hun gezondheid.

Nu wordt er tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten gesproken over een handelsverdrag; TTIP.

De vrees bestaat dat de Verenigde Staten na inwerkingtreding hiervan hormoonvlees, chloorkip, genetisch gemanipuleerd voedsel en behandeld zaaigraan willen exporteren naar Europa. Er is grof geld te verdienen met het maken en verkopen van pesticiden.

Laten wij hopen dat de bevoegde instanties nu maatregelen nemen voordat de natuur zwaar aangetast is en er doden gaan vallen als dat al niet gebeurt. Maar dat laatste kunnen wij nog niet bewijzen,

Biemeus

Peter van Wijmen, 1938-2015

Hoewel hij geen lid was van onze Vogelwerkgroep is de jurist en natuurliefhebber P.C.E. van Wijmen misschien toch wel bij een aantal leden bekend door zijn vele functies op het gebied van natuurbescherming. Daarom een kort in memoriam.

Na een kort ziekbed is op 8 juni 2015 Peter van Wijmen van ons heengegaan, 76 jaar oud. Hij was advocaat in Breda en hoogleraar Natuurbeschermingsrecht in Tilburg. Van 1998 tot 2002 was hij ook lid van de Tweede Kamer en later vier jaar staatsraad (lid van de Raad van State) in buitengewone dienst.

Tevens was hij redacteur van diverse tijdschriften, voorzitter van Brabants Landschap en, bestuurder van natuurorganisaties waaronder de Brabantse Milieu Federatie. Het beleid van staatssecretaris Bleker was volgens hem een slecht voorbeeld van rentmeesterschap: die zette een streep door de voltooiing van de ecologische hoofdstructuur. Een uitspraak van Peter was "Wij moeten zuinig zijn op de open groene ruimte".

In Breda is hij voorzitter van de KNNV geweest.

Peter genoot van de vogeltochten die wij maakten. Je kon bij hem altijd terecht voor advies bij natuurbeschermingsproblemen.

Hij woonde in een boerderij in de Rith waar van onze werkgroep Uilen een kerkuil- en een steenuilkast hangen. Wij zullen deze sympathieke natuurbeschermers missen.

Harry van Vugt

Peter van Wijmen

(bndestem.nl)

Nachtzwaluwen 2015

Voor geïnteresseerden zijn er in juni twee avondwandelingen geweest om Nachtzwaluwen waar te nemen. Het Chaamse Bos is de meest geschikte locatie in de omgeving van Breda; er is een maximale kans op succes. Voor de excursie op 11 juni meldden zich 15 personen aan. Het was goed weer. Er liepen vier Reeën op de grasstrook. Het eerste half uur bleef het stil maar later werden acht Nachtzwaluwen gehoord en enkele lieten zich ook goed bekijken. Houtsnippen waren aan het baltsen en een Boomvalk was nog aan het jagen. Bij vertrek om half twaalf was het nog niet geheel donker.

Op 18 juni is de tocht herhaald voor vijf leden die eerder verhinderd waren. Het was vrij koud, circa 18 graden

Celsius. Krekels en kikkers hielden zich stil. Door de bewolking werd het eerder donker. Toch werden er zeven Nachtzwaluwen gehoord en een liet van heel dichtbij bewonderen. Een Houtsnip liet zich horen en een Boomvalk was ook weer actief. Een vos stak snel een zandpad over. Verschillende Reebokken waren aan het roepen. Gelukkig was er dit jaar geen verstoring door knallende ree-doodschieters tijdens onze bezoek.

Harry van Vugt

Houtsnip

(Frank Kramer)

Dauwtrappen met Harry van Vugt, Hemelvaart 2015

Het werd met recht *dauwtrappen*. Onderweg naar de Matjens hingen de Witte Wieven over de velden; zó wil ik wel ten hemel varen... een echte Hemelvaartsfeer.

Het gebied de Matjens (ook wel de Maatjens genoemd) ligt tussen Achtmaal en Nieuwmoer (België).

We liepen door de landerijen; het lange gras was nat van dauw en wij maar trappen! Goede laarzen waren geen overbodige luxe! Het was er erg mooi en er heerste een verstilde rust.

Harry voelt zich in dit gebied als een vis in het water; hij loopt hier al enkele decennia rond en kent het gebied van binnen en van buiten. De knotwilgen die er hij veertig jaar geleden plantte zijn daarvan de stille getuigen. De natuur viert hier hoogtij dus aan dieren geen gebrek. Weiland met veel bloemen, riet, vennen, bosjes en struweel wisselen elkaar af. Vogels van velerlei pluimage maken hier dankbaar gebruik van. Grote hazen renden door het veld. Een eenzame ree stond rustig te grazen.

Harry heeft in dit gebied al 120 soorten waargenomen, maar de Ekster zit daar nog niet bij!! Aan ons werd dan ook verzocht daar naar uit te kijken. Op een gegeven moment werd er een gespot, maar helaas -het is een grensoverschrijdend gebied- waren we net in België! Daarom telde de waarneming niet!;

Een Baardmannetje werd opgemerkt. Was het nou Nico de Haan of Hans Dorrestijn? Nee, het was een vrouwtje, zonder baard: een prachtig vogeltje. Voor mij een eersteling. Mijn dag kon niet meer stuk!

De door Harry aangekondigde Kiekendief liet verstek gaan, maar de broedende Havik op haar nest maakte dat dubbel en dwars goed!

Dank je Harry, graag tot volgend jaar!

Marijke Levy

Fenologie 2015

Fenologie-onderzoek bestudeert het verband tussen organische natuurverschijnselen en meteorologische of klimatologische omstandigheden. 'Heeft een warm voorjaar invloed op de eerste aankomstdata van de verschillende trekvogels?' en 'Komen in het voorjaar onze Afrikagangers eerder terug door de opwarming van de aarde?' zijn bijvoorbeeld vragen waarop men het antwoord zoekt aan de hand van aangeleverde gegevens. Evenals andere jaren werd ook dit jaar weer in 't Hupke een oproep gedaan om de eerste waarnemingen van doortrekkers of zomergasten door te geven. Als Vogelwerkgroep zijn we vooral geïnteresseerd in het gedrag van vogels. Het fenologie-onderzoek is een onderzoek waar iedereen aan kan meedoen. Tenminste, als je enkele soorten vogels kunt determineren of de zang van enkele vogels kunt herkennen.

Steeds meer soorten onder andere Bruine Kiekendief, Zwartkop en Tjiftjaf overwinteren in ons land tijdens een zachte winter. Van deze soorten zijn de fenologiegegevens dus niet erg betrouwbaar, want betreffen de waarnemingen overwintersaars of heel vroeg teruggekeerde zomergasten?

Lepelaars trekken in het algemeen weg in de winter. De verste trekkers overwinteren voornamelijk in de delta van de Senegalrivier en de waddegebieden van Mauretanië, West-Afrika. Er overwinteren echter steeds vaker Lepelaars in Spanje en Portugal. De eerste waarneming van dit jaar werd gedaan op 28 januari en betreft waarschijnlijk een overwintersaar. Maar begin maart waren de eerste tien meldingen van Lepelaars al binnen. Het lijkt erop dat Lepelaars steeds vroeger teugkeren uit hun overwinteringsgebieden. Mogelijk zijn die eerste Lepelaars overwintersaars uit Spanje of Portugal.

De Visarend trok waarschijnlijk onder invloed van het weer snel door. Tussen 3 april en 11 april (8 dagen) waren de eerste tien meldingen binnen. Geen record, want in begin april 2012 werden de eerst tien doortrekkende Visarenden binnen vier dagen waargenomen.

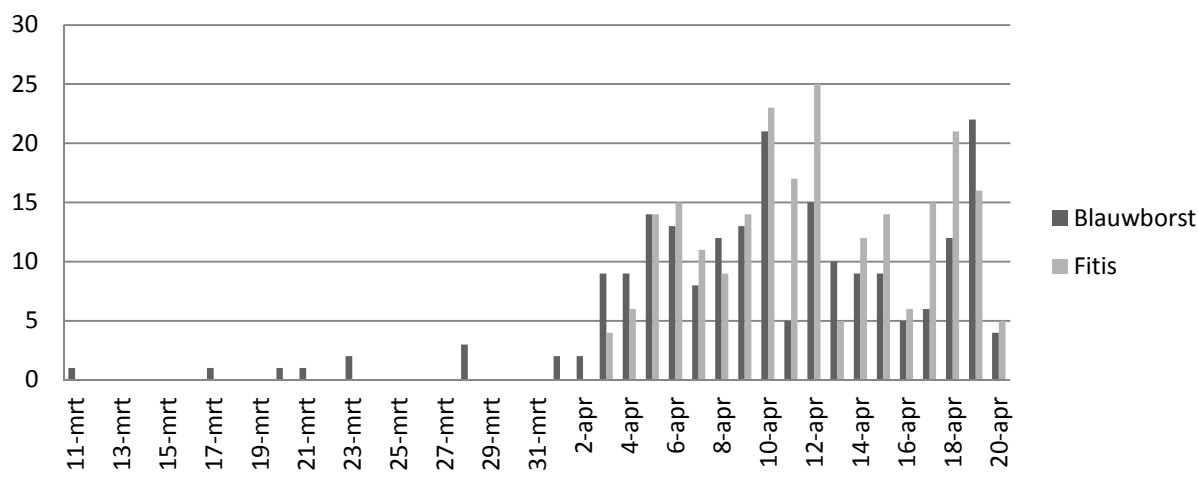
Over het algemeen geldt voor vogels dat de voorjaarsstrek sneller verloopt dan de najaarsstrek. Oeverlopers werden al op 15 januari en 7 februari gezien. Mogelijk zijn dit vergissingen. Maar het kunnen overwintersaars zijn. Normaal gesproken arriveren de eerste Oeverlopers eind maart-begin april. De hoofdmacht trekt begin mei door.

Toelichting grafiek

Te zien is het verloop van het aantal waarnemingen dat is doorgegeven via waarneming.nl van Blauwborst en Fitis. De eerste waarneming van de Blauwborst werd gedaan op 11 maart. Van de Fitis was dit 3 april. De doortrek van de Blauwborsten is vanaf begin maart en van de Fitis vanaf eind maart. Ik ben ervan uitgegaan dat de meeste Blauwborsten en Fitis in de derde week van april hun territorium hebben bezet. In de grafiek zijn duidelijk waarnemingspieken te zien op de zondagen in april (5,12,19), de weekdag waarop de meeste vogelaars op pad zijn. Voor de Fitis geldt dit minder omdat deze niet is gebonden aan moerassige gebieden zoals de Blauwborst. Hij wordt in het begin dan ook overal gehoord: zowel in stadsparken, op weg naar het werk, als in natuurgebieden. Op 19 april werden minder waarnemingen van de Fitis gedaan en doorgegeven dan van de Blauwborst. Is de Fitis dan al zo algemeen dat veel waarnemers niet meer de moeite nemen om deze soort door te geven, of was het op deze dag slecht weer met weinig zangactiviteit?

Hans van der Sanden

Aantal waarnemingen en aankomstdata

Nieuws / Actualiteiten

Fenologie 2015						
	Vroegste waarneming	Vroegste waarneming	Waarnemingen 2015			
Soort	Avifauna Brabant.	Archief of 't Hupke	1	2	3	4
Lepelaar *	16-02-60	03-01-13	28-01-15	03-02-15	21-02-15	04-03-15
Zomertaling	06-03-61	23-02-90	07-03-15	07-03-15	07-03-15	08-03-15
Wespendief	08-04-61	30-03-80	21-04-15	04-05-15	06-05-15	09-05-15
Rode Wouw *	19-01-64	01-01-12	11-04-15	15-04-15	15-04-15	09-05-15
Bruine kiekendief *	21-02-62	01-01-12	03-01-15	06-01-15	07-01-15	17-01-15
Grauwe kiekendief	05-04-64	06-04-06	08-05-15	25-05-15		
Visarend	17-03-63	31-01-12	03-04-15	06-04-15	06-04-15	07-04-15
Boomvalk	24-03-44	08-03-81	11-4-2015	19-04-15	19-04-15	23-04-15
Kwartel	26-03-64	16-04-85	04-05-15	05-05-15	07-05-15	08-05-15
Steltkluut	16-04-49	11-04-09	14-04-15	15-04-15	16-04-15	17-04-15
Kleine plevier	18-03-50	03-03-07	13-03-15	15-03-15	18-03-15	21-03-15
Kemphaan	28-04-62	04-01-13	07-01-15	09-01-15	10-01-15	14-01-15
Grutto (1)	13-02-55	18-01-12	13-02-15	15-02-15	15-02-15	16-02-15
Regenwulp	13-02-66	13-03-83	03-04-15	04-04-15	05-04-15	05-04-15
Zwarte ruiter	28-02-65	17-02-90	18-02-15	10-03-15	24-03-15	03-04-15
Groenpootruiter	07-04-66	16-03-10	20-03-15	06-04-15	07-04-15	09-04-15
Bosruiter	22-04-53	02-04-12	15-04-15	16-04-15	18-04-15	18-04-15
Oeverloper	09-04-60	15-01-15	15-01-15	07-02-15	08-04-15	11-04-15
Zwartkopmeeuw	23-04-62	13-02-10	24-02-15	26-02-15	01-03-15	01-03-15
Visdief	08-04-60	13-03-83	03-04-15	12-04-15	12-04-15	12-04-15
Zwarte stern	07-04-60	10-04-89	17-04-15	18-04-15	19-04-15	19-04-15
Zomertortel	18-04-64	07-04-90	26-04-15	28-04-15	28-04-15	01-05-15
Koekoek	09-04-66	19-03-90	08-04-15	09-04-15	10-04-15	12-04-15
Gierzwaluw	15-04-57	01-04-10	15-04-15	15-04-15	16-04-15	16-04-15
Draaihals	02-04-64	12-04-10	18-04-15	28-04-15	06-05-15	16-05-15
Boomleeuwerik	13-02-61	11-01-87	03-02-15	08-02-15	28-02-15	28-02-15
Oeverzwaluw	02-04-66	02-03-12	14-03-15	15-03-15	21-03-15	22-03-15
Boerenzwaluw	02-03-60	18-02-07	10-03-15	17-03-15	20-03-15	21-03-15
Huiszwaluw	06-04-51	30-03-03	01-04-15	04-04-15	05-04-15	06-04-15
Boompieper	23-03-59	10-03-07	05-04-15	05-04-15	06-04-15	06-04-15
Gele kwikstaart	01-03-62	09-03-91	14-03-15	17-03-15	21-03-15	24-03-15
Nachtegaal	11-04-52	05-04-83	11-04-15	12-04-15	13-04-15	14-04-15
Blauwborst	08-03-59	02-03-10	11-03-15	23-03-15	23-03-15	28-03-15
Zwarte roodstaart *	06-03-57	02-01-12	17-01-15	20-01-15	23-01-15	04-02-15
Gekraagde roodstaart	29-03-57	05-03-07	09-04-15	10-04-15	10-04-15	11-04-15
Paap	11-03-62	23-03-80	18-04-15	19-04-15	21-04-15	22-04-15
Roodborsttapuit *	18-01-59	02-01-04	11-01-15	01-01-15	02-01-15	02-01-15
Tapuit	05-04-66	15-03-90	09-04-15	09-04-15	09-04-15	10-04-15
Beflijster	29-03-96	06-03-15	06-03-15	15-03-15	24-03-15	10-04-15
Sprinkhaanzanger	09-04-64	01-04-10	11-04-15	12-04-15	12-04-15	13-04-15
Snor	04-04-61	28-03-12	11-04-15	13-04-15	15-04-15	15-04-15
Rietzanger	05-04-57	22-03-12	06-04-15	06-04-15	08-04-15	09-04-15
Bosrietzanger	25-04-45	09-04-05	23-04-15	23-04-15	01-05-15	02-05-15
Kleine karekiet	09-04-55	08-04-12	17-04-15	18-04-15	19-04-15	19-04-15
Spotvogel	06-04-43	10-04-90	30-04-15	02-05-15	3-5-2015	05-05-15
Braamsluiper	07-04-63	10-04-10	15-04-15	17-04-15	18-04-15	21-04-14
Grasmus	07-04-60	26-03-86	05-04-15	08-04-15	08-04-15	08-04-15
Tuinfluit	16-04-52	03-04-86	16-04-15	16-04-15	16-04-15	18-04-15
Zwartkop *	04-04-50	15-01-07	01-01-15	15-02-15	08-03-15	26-03-15
Fluiter	20-04-63	11-04-82	22-04-15	23-04-15	23-04-15	01-05-15

Stadsvogelexcursie 21 juni 2015 Wilhelminapark

Met ons tweeën op pad, langs de grote en later de kleine vijver in het Wilhelminapark. In een kort verslag zal ik een paar bijzonderheden vermelden.

We zagen een koppel Futen met zelfs drie jongen, prachtig die gestreepte koppies! Een van de ouders kwam met een visje aanzwemmen en voerde het aan een jong. Terwijl de andere twee bedelend rondzwommen, was het visje al op en de oudervogel al weer onder water op zoek naar een nieuwe prooi. Prachtig, wat een sfeervol familiaatfeerel. De vijvers zijn voor Futen nu een rustig broed- en voedselgebied geworden. Voorheen broedden er in de singel meerdere paartjes Futen (wel circa tien broedsels), maar dat is veranderd sinds er al een aantal jaren geregeld met rondvaartbootjes en plezierboten door de singels wordt gevaren. Door de door motorboten veroorzaakte golfslag mislukken er vele broedsels. En zo verdwijnen de Futen uit de singels.

Het is mooi om de Grote Canadese Gans, de grootste gans in ons land, te volgen: met hoeveel en waar komen ze in de stad voor?. Nog steeds nemen ze in aantal toe, zeker binnen Breda! We telden veertien volwassenen en dertien juvenielen (pullen). Er was ook een gemengd stel bij, van een (witte)Boerengans en een Grote Canadese Gans. Uit een van de daken van de huizen aan de Paul Windhausenweg, klonk het geschreeuw van een Gierzwaluw, niet gezien maar toch gehoord. Helaas waren hier geen Huismussen. Wel hoorden we enkele Huismussen tijlpen in de straten ten zuiden van de kleine vijver.

Ook een leuke waarneming was de Holenduif: een kleine duif die nauwelijks hoorbaar zachtjes koert. Om hem te horen moet het echt stil zijn. Er zaten er twee bij de nestplaats, een holle boom.

Willem Veenhuizen

Fuut

(Hans van der Sanden)

Belevenissen in de Doenradestraat in mei, juni en juli

Een vroeg voorjaar, het was lang koud tot zelfs vorst aan de grond toe medio juli, dan waren er weer hogere temperaturen, onweer, hagel en slagregens, kortom heel veel "gek" weer in korte tijd.

Ik ging steeds wat minder voeren al lagen er wel altijd broodkruimels op de plank, en lag er af en toe wat

strooivoer op de grond. Wat de Kauwen betreft bleef het patroon hetzelfde als in de vorige periode; het waren er wel een paar minder. Wat kunnen ze af en toe een kabaal maken, net kwajongens. Verder zag je in de tuin en omgeving nog steeds dezelfde soorten. Heggenmussen zaten elkaar achterna en hadden later in het jaar een nest met uitgevlogen jongen. Een koppel Merels was volgens mij niet zo succesvol: ik kreeg de indruk dat de eieren uit het nest werden gehaald door een Ekster of een Zwarte Kraai. Tot op heden leek het hetzelfde paar. Of er later toch nog een jong van dit koppel is gekomen is lastig te zeggen.

Kool- en Pimpelmezen waren er geregeld in de tuin: koppels die elkaar wegjoegen en volop zongen. Later kwamen beide soorten met jongen in de tuin, maar die waren niet uitgebroed in ons kastje. De Tijftjaf was tot ver in juni aanwezig, maar verdween daarna. Wat betreft de Turkse Tortel, dat is eigenlijk hetzelfde verhaal als de Merel. Wat later in het seizoen zag ik vaak maar één exemplaar en de laatste weken was dit niet meer in de tuin of op de plank te zien. Wel de Houtduiven, klapwiekend in de bomen elkaar het leven zuur makend: dit is mijn nestelboom, wegwezen! De bessen van de Krentenboom zijn alweer door hen opgegeten, de paarse stront is overal te zien. Ik heb tot heden hier nog geen duivenjong gezien al heb ik wel enkele takken nesten gevonden, uitgewaaid tijdens die hevige stormen! Het Roodborstje heeft wel enkele jongen grootgebracht; het gebedel van de jongen kwam overal vandaan. Eind juli was het weer stil, de Roodborst was verdwenen. De Winterkoning was een blijvertje: veel gezang, maar geen jongen te horen in de omgeving. Hetzelfde was het geval met de Vink: fanatiek zingen, geen vrouw kunnen versieren. Wel kwam hetzelfde mannetje steeds kijken en wat eten op de voerplank. Dan waren er de Gierzwaluwen in de zijstraten, vaak laag gierend door de straat. Ik zag ze aanvliegen en invliegen langs de regenpijp. Zouden ze toch gebroed hebben?. Vanwege het wisselende weerpatroon waren ook de Gierzwaluwen soms langere tijd afwezig. Op 27 juli waren ze hier al niet meer aanwezig, de hoofdmacht was alweer naar het zuiden vertrokken. De Groenling was begin juni met enkele jongen in de tuin aanwezig, dus heeft zeker in de omgeving gebroed. Hij was daarvoor ook altijd wel ergens in de nabijheid te horen. Daarna heb ik de soort niet meer hier gehoord of gezien. Nog enkele bijzonderheden. Een Kokmeeuw verbleef tot begin juni nog in de straat, rustend op de lantaarnpaal, wachtend op brood uit de flat. Af en toe zwierf er toch een koppel Putters door de straat, maar ze zijn niet gebleven, toch een broedsel mislukt? Een (Vlaamse) Gaai struinde een enkele keer heel stil door de achtertuinen op zoek naar eten, hippend van schutting naar schutting. Tot eind mei zag ik af en toe een Grote Bonte Specht in de Lindebomen, evenals een Boomkruiper. Later heb ik ze allebei niet meer hier gezien. Eksters en Zwarte Kraaien komen een enkele keer op afstand een en ander bekijken. En wat dacht je van de Scholeksters?. Geregeld hoorde en zag je ze hier boven het huis en de flat. Ze hebben ergens in de omgeving op een plat dak genesteld want vorige week zag ik er drie tegelijk, twee ouders met een jong. Een enkele Spreeuw zag ik tot op heden. Een Kleine Mantelmeeuw vloog luid jubelend in de lucht; het was alsof je aan het strand zat.

Op naar de volgende tuin periode in tuin en straat!

Willem Veenhuizen

Alle begin is moeilijk

Ook bij mij is het allemaal in mijn jeugd begonnen. Ik kreeg toen ik 18 jaar was al een verrekijker van mijn ouders. Zij waren beiden bioloog dus de natuur in was de gewoonste zaak van de wereld. Maar dat is weer een tijd geleden, ruim veertig jaar. Toen ik jong was, brachten de burens altijd vogels die opgelapt moesten worden bij ons thuis. Zo heb ik ooit een Zanglijster opgevoed die mij 's ochtends wakker maakte om te eten en natuurlijk mijn kamer onderscheet.

De herstart van de belangstelling voor de vogels is vorig jaar begonnen met de beginnerscursus van de West Brabantse Vogelwerkgroep. Ik vond die cursus heel goed en de excursies waren een welkome aanvulling op de theorie. Daarna heb ik de cursus "Van Kijken naar Waarnemen" gedaan en ben ik dit voorjaar met Marjo Bijl op pad geweest om meer vogelgeluiden te leren. Dat is voor mij ook het moeilijkst. Om ze te leren en te repeteren gebruik ik de app "Vogelgeluiden" die op mijn telefoon staat. Die is handig en kan zowel online als offline worden gebruikt. Verder ben ik met een groep van onze tweede cursus onder leiding van Arend Meeuwissen ook een aantal keren aan het wandelen geweest. Ik vind dat fijn omdat je samen sneller vogels leert kennen. Daarbij is het gedrag, manier van vliegen en hun biotoop cruciaal. Om meteen de vleugelprojectie te zien valt niet mee, je hebt dan snel een telescoop nodig. Die heb ik sinds kort samen met mijn overbuurvrouw (overigens stond die in de kamer opgesteld om snel de vogels in de tuin te kunnen bekijken).

Mijn eerste eigen vogelboek was het "Beste Vogelboek" dat ik bij de ECI kocht en dat ik nog steeds heb. Het is uit 1971. Daarbij hoorde een kleine "Vestzak vogelgids" die ik al die jaren in mijn rugzakje heb bewaard en dus ook altijd op vakantie en excursies bij me heb. Alle vogels staan er in met een korte beschrijving en een tekening. Dat is erg handig en ik gebruik hem nog steeds. Daarnaast gebruikte ik toen de Petersons Vogelgids, het handboek van mijn moeder. Maar dat vind ik niet zo'n handig boek omdat de plaatjes en beschrijvingen gescheiden zijn.

Ik heb de laatste jaren altijd een kleine veldkijker van Olympus bij me, een 8x21, razend scherp. Hij heeft het nadeel dat je goed moet kunnen zoeken want hij heeft een kleine kijkhoek. Als ik een onbekende vogel zie, let ik altijd het eerst op de kleur, daarna volgen de andere kenmerken als de grootte en bijvoorbeeld de snavel.

Piet van Iersel en Marianne Florschütz

Torenvalk

(Ria Lambregts)

Geoorde Futen versus Karpers

Inleiding

Wij, Jan en Raymond, houden al een aantal jaren de broedvogels van de Emerput in de gaten. Nadat in najaar 2008 de drijvers van de suikerfabriek CSM van de Emerput waren weggehaald gingen wij ervan uit dat het ook wel eens gedaan zou kunnen zijn met de Geoorde Futen. Er konden immers geen Kokmeeuwen meer broeden die de futennesten zouden beschermen tegen predatie. Dat viel echter reuze mee en het aantal paartjes Geoorde Futen steeg zelfs gestaag. Tot in november 2012 de Spiegelkarpers hun intrede deden in de Emerput.

Karpers

Uit onderzoek en de literatuur blijkt dat Karpers en Geoorde Futen elkaar niet verdragen. Helaas heeft de gemeente Breda toestemming verleend om 91 van deze karpers uit te zetten. Gedane zaken nemen geen keer en de karpers gedijen kennelijk steeds beter getuige het toenemend aantal karpervissers aan de oevers van de Emerput. Uit onze gesprekken met deze vissers blijkt dat ze af en toe een flinke karper vangen. Een keer werden we zelfs door drie karpervissers uitgenodigd voor de barbecue. Dit jaar zagen we bij een enkel bezoek honderden jonge visjes in scholen voorbij zwemmen. In juli stak het blauwalgprobleem weer de kop op. De fotografen van voorheen maken plaats voor de karpervissers van nu.

Aankomst

Uit een onderzoekje op www.waarneming.nl blijkt dat de Geoorde Futen begin maart arriveren op de Emerput. Je ziet het aantal dan gestaag stijgen tot ongeveer de top is bereikt in mei/juni/juli. Dat zijn ook de maanden dat ze in het verleden met jongen gezien werden. Het aantal vogels neemt na de (mislukte) broedperiode snel af als er geen jongen zijn. In 2013 zagen we op 9 juli nog 85 vogels waarvan 48 adulten en 37 juvenielen. Dit jaar was er op 26 juli nog slechts een adulte vogel.

Adult op Emerput	Aantal	Waarnemer
2-3-2015	3	Rutger v Ouwkerk
5-3-2015	2	Erik v Bostel
27-3-2015	18	Rutger v Ouwkerk
22-4-2015	31	Huub Reulen
28-4-2015	24	Raymond v Breemen
2-5-2015	30	F. en S. Spaai
15-5-2015	18	Kees Wijnen
30-5-2015	18	Ada Engel
1-6-2015	25	Raymond en Jan
14-6-2015	18	Hans van der Sanden
14-6-2015	24	Piet van Iersel
16-6-2015	32	Raymond en Jan
26-7-2015	1	Raymond en Jan

Geoorde Fuut adult

(Jan Benoist)

Broedresultaat

In 2013 bereikte de stand van de Geoorde Fuut het hoogtepunt, zowel ten aanzien van het aantal adulte paren als ook van het aantal waargenomen juvenielen. Vorig jaar zijn begin augustus nog maximaal vijf juvenielen waargenomen door ons. Mogelijk het resultaat van een tweede broedpoging van enkele paartjes. Er is in de maand juli van dat jaar maar één juveniel waargenomen. Dit jaar (2015) is door ons geen enkele juveniele vogel waargenomen. We speuren met de telescoop de hele Emerput af vanaf twee, altijd dezelfde, plekken aan de oostkant. De vogels houden zich graag op tussen de in het water hangende takken en het riet dat tot in het water groeit.

Kees Wijnen zag op 15 mei dit jaar nog wel 2 juvenielen en Willem Veenhuizen nam op 16 juni 1 juveniel waar.

Juvenielen op Emerput	Aantal	Waarnemer
9-7-2013	37	Jan Benoist
4-7-2014	1	Jan Benoist
22-7-2014	1	Jan Benoist
9-8-2014	5	Raymond v Breemen
23-8-2014	2	Raymond v Breemen
15-5-2015	2	Kees Wijnen
16-6-2015	1	Willem Veenhuizen

Structureel

Tot nog toe komen elk voorjaar nog heel wat Geoorde Futen naar de Emerput, kennelijk komen ze ook nog steeds tot broeden maar het broedresultaat was vorig jaar al minimaal en dit jaar bijna nihil. Meest aannemelijke factor voor deze afname is de komst van de karpers maar een tweede belangrijke factor zou ook de wisselende waterstand kunnen zijn. In hoeverre dat het geval is is niet duidelijk. De voorgaande tien jaar heeft dat niet echt een rol gespeeld lijkt het. Nader onderzoek naar deze wisselende waterstanden in de broedperiode is wel gewenst.

Emerput blijft een oase in de stad

Eind december 2013 genoot een dertigtal vogelaars van de aanwezige IJseend.

Een rondje Emerput is altijd interessant: zo zagen of hoorden verschillende vogelaars de afgelopen drie jaar onder andere IJsvogel, Zwartkopmeeuw, Houtsnip, Oeverloper, Nachtegaal, Spotvogel, Roerdomp, Slechtvalk, Zomertortel en Groene Specht.

Tot slot

Allereerst dank aan de vele waarnemers die hun waarnemingen trouw op www.waarneming.nl zetten. Hierdoor kregen wij een heel goed beeld van de ontwikkeling van de Geoorde Futen op de Emerput. Wel belangrijk is om zo veel mogelijk informatie te geven, zoals het aantal adulten en het aantal juvenielen. Ook het gedrag kan interessant zijn om te vermelden. Het is wel te hopen dat de gemeente Breda geen vreemde plannen als waterkantoren en dergelijke gaat uitvoeren. De komende jaren zullen wij de ontwikkelingen blijven volgen en meer onderzoek gaan doen naar de wisselende waterstanden. Ons idee op dit moment is wel dat het aantal watervogels langzaam afneemt.

Wordt dus vervolgd.

Emerput 2014

(Jan Benoist)

Vogelkijkhut aan de zuidkant

(Jan Benoist)

Jan Benoist en Raymond van Breemen

Geraadpleegde literatuur

JAN BENOIST EN RAYMOND VAN BREEMEN 2007, BROEDVOGELS EMERPUT BRED A 2007

JAN BENOIST EN RAYMOND VAN BREEMEN 2008, BROEDVOGELS EMERPUT BRED A 2008

RUUD VAN BEUSEKOM 2013, GEOORDE FUUT: WELKOME KOLONISATOR VAN NIEUWE WETLANDS (VOGELNIEUWS 18/03)

WEST BRABANTSE VOGELWERK GROEP 2009, VOGELS HOUDEN VAN BRED A

De Dodaars in West-Brabant

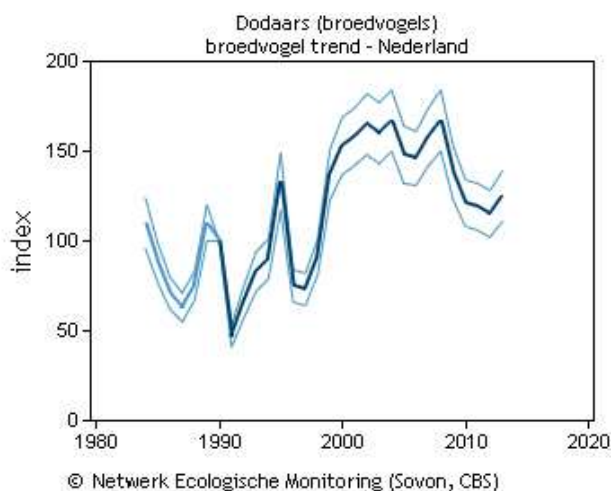
Alle mogelijke broedplaatsen in West-Brabant tot Roosendaal toe zijn voor dit artikel bezocht: bekeken is waar en hoeveel Dodaarzen er voorkomen en of de soort voor- of achteruit is gegaan.

Vroeger

Uit de Avifauna van Noord-Brabant blijkt dat in 1969 de populatie werd geschat tussen de 250 en 400 paar. Voor West-Brabant wordt alleen het Grootte Meer te Ossendrecht met 8 paar genoemd. De Atlas van de West-Brabantse broedvogels leert ons dat in de jaren 1989-1996 131 paren zijn vastgesteld. Het aantal werd toen geschat op 100-165 paar. In de jaren 1998-2000 is het aantal bijgesteld naar 135-200 paar.

Tegenwoordig

Het aantal Dodaarzen in Nederland wordt door Sovon geschat op 1800 tot 2500 paar. Het aantal neemt licht toe.

De laatste decennia zijn er nieuwe vennen en plassen aangelegd. Dat komt door inrichting van nieuwe reservaten maar ook is de waterstand verhoogd om verdroging tegen te gaan.

Biotoop

Het biotoop van de Dodaars zijn voedselarme vennen en plassen. Als hierin een beek of sloot voedselrijk water aanvoert wordt de plas niet gebruikt. Alleen plassen die met regenwater worden gevoed, worden bevolkt. Er moet een minimumwaterdiepte zijn: vennen met een te lage waterstand kunnen in de zomer droog komen te staan. De minimumgrootte is circa 1000 m³ (30x30 meter). Plassen met onbegroeide oevers zijn niet geschikt omdat daar geen nest gebouwd kan worden. Op grote vennen of plassen kunnen meerdere paren broeden. Het is moeilijk om het aantal paren vast te stellen omdat er altijd Dodaarzen onder water zijn en ze zich daar snel kunnen verplaatsen. De getelde aantallen zijn dan ook het minimumaantal broedparen.

In september verlaten de Dodaarzen hun broedplaats en dan kunnen ze overal worden waargenomen, ook in beken sloten en kanalen. In strenge winters met veel en langdurig ijs krijgen de vogels het moeilijk en vallen er slachtoffers.

Inventariseren

De Dodaars is waakzaam en verstopt zich bij onraad. De mogelijke broedplaats moet voorzichtig benaderd worden anders duiken de vogels direct onder water en zwemmen naar de oevervegetatie om zich daar te verschuilen. Alarmerende reigers, ganzen en eenden kunnen hetzelfde effect veroorzaken. Kringen in het water zijn een aanwijzing dat er een Dodaars ondergedoken kan zijn. Voordat men bij een waterplas komt kan echter al de karakteristieke roep gehoord worden die van hun aanwezigheid getuigt.

Tijdens de broedtijd zal maar één vogel van het paar te zien zijn. Als de vogels kleine jongen hebben is de kans om ze waar te nemen groter. De eerste twee weken duiken de jongen vrijwel niet maar worden boven water gevoerd door zowel de man als de vrouw.

Bleeker heide broedgebied van Dodaars (Martin van Leest)

Resultaat

Op 28 locaties zijn 42 broedparen vastgesteld. Van de 28 locaties bestaan er 13 al lang en 15 zijn vrij nieuw, dat wil zeggen de laatste decennia aangelegd. Op de bestaande locaties zaten 19 paartjes, op de nieuwe 23. Deze 28 locaties worden beheerd door Staatsbosbeheer (14), gemeenten (5), particulieren (4), Natuurmonumenten (3) en Brabants Landschap (2).

Medegebruik broedplaatsen

Gekeken is welke soorten watervogels ook op vennen/plassen broeden. Van Meerkoet, Waterhoen en Wilde Eend is dit bekend. Wintertalingen hebben er ook altijd in laag aantal gebroed. Futen broeden alleen op grote plassen waar ook voldoende vis zit. Tot circa 25 jaar geleden kwamen er geen Geoorde Futen, Kuifeenden, Krakeenden en Slobeenden op de vennen voor om te broeden. Kuifeenden en Krakeenden waren vroeger zelfs geen broedvogel bij ons. Slobeenden zaten toen alleen in polders als Weimeren. De Geoorde Fuut was alleen bekend van het Grootte Meer te Ossendrecht.

Plaatsen waar de Dodaars niet als broedvogel is waargenomen

Het voert hier te ver om aan te geven waarom er op de volgende, ogenschijnlijk geschikte locaties geen Dodaarzen broeden, als het al mogelijk zou zijn dit te verklaren.

Onderzoek + inventarisaties + verslagen

In Breda: golfbaan De Hanen (in 2014 wel), Hazeldonk, Mastbos, Turfvennen, Put van Rasenberg, Trippelenberg- en Aa of Weerjys.

In Baarle-Nassau: Huisven.

In Chaam: Zwart Goor en Zwart Laag.

In Zundert: Hazenmeren, Krabbenbossen, Lange Goren en Krochten, Lange Maten, Maatjes, Pannenhoeft, De Bak, Geertven, de Flesch, de Lokker, de Reggen, Oude Buissche Heide en Stekken.

Op veel plaatsen zijn paddenpoelen aangelegd maar deze zijn niet geschikt als broedplaats omdat ze te klein en te ondiep zijn.

Uitgelicht

Chaamse Bos, Ossengoor

Dit was voorheen een laaggelegen groot weiland omgeven door bos. Om verdroging tegen te gaan is het weiland onder water gezet. Er is een stuw aangelegd: het overtollige water stroomt in het retentiebekken. Op 7 juli 2015 waren er 18 exemplaren aanwezig waaronder 5 juvenielen. Op 10 juli werden er zelfs 26 waargenomen. De waterstand stond toen circa 50 centimeter onder de stuw. Vermoedelijk zijn er vogels van elders vertrokken, van vennen met te lage waterstand, en was het Ossengoor nog wel geschikt. Waarschijnlijk was het voor hen echter al te laat om nog tot broeden over te gaan.

Nonnenven

Dit was een laag gelegen weiland omzoomd door een strook dennenbos. Met een windmolen werd het water weggepompt. In het kader van de landinrichting is de grond aangekocht en onder water gezet. Het ven heeft een goed ontwikkelde oevervegetatie.

Bleeke Heide

Dit reservaat bestaat nu vijftien jaar. Voor het beheer is een hoge winter- en een lagere zomerwaterstand afgesproken. Op 1 april wordt de stuw 10 centimeter verlaagd en op 1 mei nogmaals 10 centimeter. Dit biedt veel voordeel voor overwinterende watervogels en, na de waterstandverlaging, voor pleisterende steltlopers. Maar een paartje Dodaars, Geoorde Fuut of Fuut dat zich daar vestigt in het voorjaar vindt na 1 april geen geschikte nestgelegenheid meer omdat de oevers droogvallen. Er worden dan ook nooit jongen van deze soorten waargenomen.

Goudberg

Dit ven bestaat al heel lang en het is een goede broedplaats voor de Dodaars. In het ven ligt een eiland van veenmos waarop ook bomen en struiken staan. Het ven is aantrekkelijk voor broedende Grote Canadese Ganzen, in 2011 zaten er 30 paren. Omdat het water niet met vogelpoep mag worden verrijkt is ingegrepen door hun eieren te behandelen om te verhinderen dat ze uitkwamen, maar werden er ook ganzen doodgeschoten. Dit heeft ertoe geleid dat ook andere soorten watervogels vertrokken zijn, zoals Kuifeenden.

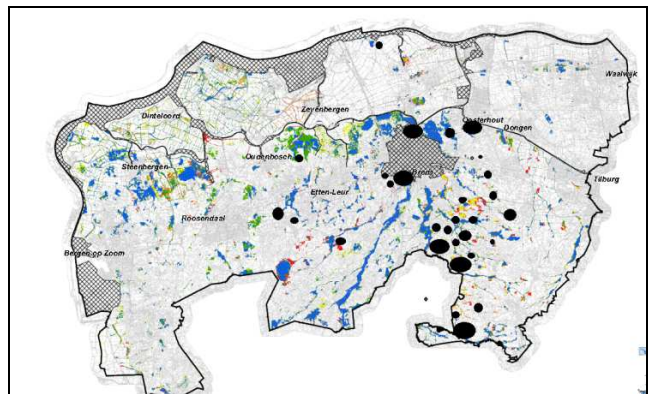
Emerput

De Emerput is gegraven om zand te winnen. De Bredase suikerfabriek gebruikte de put om baggerspecie op te slaan. Na het sluiten van de fabriek is de put uitgebaggerd tot een diepte van 18 meter. De put ligt geïsoleerd en staat niet in verbinding met buitenwater.

Bekend is de plas door het voorkomen van Geoorde Futen. Die nemen nu in aantal af omdat er karpers zijn uitgezet die het voedsel van de futen opeten. De Emerput lijkt niet te voldoen aan de eigenschappen van een voedselarm ven of plas maar door het voorkomen van Dodaars kan ook niet gesproken worden van voedselrijk.

Conclusie

Het aantal broedparen van de Dodaars is de laatste decennia verdubbeld. Dit komt omdat er meer geschikte biotopen zijn bijgekomen. De stand is afhankelijk van de weersomstandigheden. In strenge winters treedt er sterfte op. Als in droge zomers de waterstand te laag wordt komen er minder jongen groot. De stand kan nog toenemen als nieuwe vennen en plassen begroeid geraakt zijn.

Broedplaatsen Dodaars West Brabant

●	3 paar
●	2 paar
●	1 paar

Voor dit artikel heb ik aanvullende informatie ontvangen, waarvoor dank, van Cees Huijben, Marjo Bijl, Raymond van Breemen, Huub Don, John Frijters, Hannie van Gils en Erik Rijnen.

Harry van Vugt

Dodaars

(Raymond van Breemen)

Onderzoek + inventarisaties + verslagen

Aantal broedpaar Dodaars	Bestaand-Nieuw	gemeente	plaats	Geoorde Fuut	Fuut	Wilde eend	Wintertaling	Kuifeend	Slobeend	Krakeend
3	B	Chaam	Goudberg			x	x	x		
1	B	Chaam	Rondven			x				
1	N	Chaam	de Retten			x		x		
1	B	Chaam	Valkenberg			x	x			
2	N	Chaam	Nonnenven		x	x	x	x	x	x
1	N	Chaam	Bleeke hei	x	x	x	x	x	x	x
2	N	Chaam	Ossengoor	x		x	x	x		
1	B	Chaam	Putven			x	x			
1	N	Chaam	ven Huisdreef			x	x	x		
1	N	Chaam	het Broek			x				
1	N	Chaam	Schallevan		x	x		x	x	x
1	N	Gilze	Golfbaan Princenbos			x				
2	B	Zundert	Padvindersven			x				
1	B	Zundert	Oude Buissche hei			x				
1	B	Zundert	Tachtig Bunder			x	x			
3	N	B.Nassau	Broskens			x	x			
1	N	B.Nassau	Castelreesche hei		x	x		x	x	x
1	N	B.Nassau	Langven			x				
1	N	B.Nassau	Hollandse bossen			x				
3	N	Breda	Galderse hei			x	x	x		
3	B	Breda	Emerput	x	x	x		x		
1	N	Breda	Visven			x				
1	B	Breda	Kogelvanger			x				
1	B	Breda	Galderse meer			x				
2	B	Oosterhout	Bosw. Dorst			x				
3	N	Oosterhout	Golfbaan Bergvliet							
1	B	Oudenbosch	Pagnevaart							
1	B	Moerdijk	Modderputten		x	x		x	x	x
42										

Smient, *Anas penelope*

Hoewel Smienten in de winter in Nederland voornamelijk gras eten is de Smient beslist geen gans. Andere eenden eten ook wel gras, maar daarnaast ook veel zaden en ongewervelde dieren die ze in het water zoeken. Gras is slecht verteerbaar en er moet veel van worden gegeten om aan de energiebehoefte te voldoen. Dit nemen boeren de Smienten dan ook kwalijk en ze zien ze niet graag op hun graslanden foerageren. Alle jaag- en verjaagacties hebben geen invloed op het aantal Smienten in een gebied. Alleen het foeragegedrag van groepen Smienten in een gebied verandert. In plaats van overdag te foerageren op de weilanden gaan ze dit dan 's nachts doen.

Veldkenmerken

De Latijnse naam voor de Smient is *Anas penelope*. De naamgever, Linnaeus, bedoelde echter penelops. Door schrijf- en of drukfouten in een van de oudste uitgaven werd dit echter penelope. Linnaeus heeft dit later trachten te verbeteren. Maar toch wordt alweer honderden jaren penelope gebruikt. *Anas penelops* betekent bontgekleurde eend. En dat is dan ook wel te zien. Het mannetje heeft een kastanjebruine kop met een geelbruine kruin, grijze onderdelen en in de vlucht een opvallende witte vlek op de voorvleugel (de kleine dekveren). Bij eerstejaarsmannetjes is deze vlek lichtgrijs. De door de armpennen gevormde spiegel is groen, zowel bij het mannetje als bij het vrouwtje. Die van het vrouwtje is iets grijzer. De staart en de onderstaartdekveren zijn zwart. De anaalstreek is geelachtig. De witte buik is vrij scherp begrensd. Ook heeft het woerdje (mannetje) een zachtrode borst.

Smienten zijn kleiner en slanker dan Wilde Eenden. In de vlucht vallen de vrij lange vleugels en de spitse staart op. Beide geslachten hebben een relatief kleine kop met een steil voorhoofd en een kleine blauwgrijze snavel. Het mannetje maakt een kenmerkend fluitend geluid dat klinkt als uwieuw. Vandaar de streeknaam fluiteend, de Duitse naam Pfeifente en de Franse naam Canard siffleur. Het vrouwtje maakt een laag snorrend geluid. Bij de balts worden de vleugelpunten door het paartje boven de rug bijna verticaal gekruist. Zoals bij de meeste eenden, bestaat gedurende een groot deel van het jaar een duidelijk verschil in uiterlijk tussen mannetje en vrouwtje, seksuele dimorfie. De mannetjes zijn kleurig terwijl de vrouwtjes onopvallend bruingrijze kleuren hebben. Vanaf het midden van de zomer tot in de herfst ruien eenden. De mannetjes krijgen dan het eclipskleed dat ze minder opvallend maakt. Gedurende een gedeelte van de ruiperiode kunnen eenden namelijk niet vliegen wat ze kwetsbaar maakt voor predatie. In hun eclipskleed lijken de mannetjes erg op de vrouwtjes. Hierna krijgen de mannetjes weer hun prachtkleed.

Verspreiding

De verspreiding van de Smient is trans-paleartic. Ze broeden in het boreaal klimaatgebied maar ook in lagere aantallen in de gematigde en toendragebieden. De verspreidingsgrens ligt tussen de juli-isothermen van 7-8 graden Celsius in het noorden en 25-27 graden Celsius in het zuiden.

Ten zuiden van het broedgebied komt ook een groot aantal verspreide, incidentele broedgevallen voor. Noord-

Schotland herbergt met enkele honderden paren de omvangrijkste zuidelijke broedpopulatie.

In Noord-Amerika komt in overeenkomstige biotopen de Amerikaanse Smient, *Anas americana*, voor. Deze is even groot als de ons bekende Smient. Maar de Amerikaanse Smient verschilt uiterlijk te veel van de Smient om hem als soortgelijk te beschouwen. Het mannetje van deze Amerikaanse Smient maakt ook niet het fluitend geluid van het mannetje van de Smient. De Amerikaanse Smient wordt hier beschouwd als een zeldzame transatlantische dwaalgast. Er bestaat ook nog een Chileense Smient, *Anas sibilatrix*. Als je deze hier aantreft, kun je ervan uitgaan dat het een ontsnapt exemplaar is uit een watervogelcollectie.

Smient m+vr

(vwgrkz.nl)

Broedbiotoop

De Smient broedt voornamelijk langs oevers van niet te kleine zoetwaterplassen in de naaldboszone en de noordelijker gelegen struiktoendra. Hij ontbreekt op de echte toendra. Het broedgebied valt voor een deel samen met dat van de Pijlstaart. Maar Pijlstaarten broeden verder noordelijker dan de Smient. Het nest wordt gemaakt in de oevervegetatie of onder struiken. Het legsel bestaat gewoonlijk uit 7-10 roomkleurige eieren en de broedtijd duurt 24-25 dagen. In ons land broeden jaarlijks waarschijnlijk slechts 10-20 paar Smienten. De herkomst van deze broedvogels is echter onduidelijk. Soms wordt gedacht dat ze afkomstig zijn uit watervogelcollecties of bestaan uit lokvogels van eendenkooien. De waarschijnlijke betrokkenheid van lokvogels speelt echter niet meer sinds het midden van de jaren zeventig. Een andere mogelijkheid is dat het aangeschoten of zieke vogels zijn die niet zijn weggetrokken. Om duidelijkheid te krijgen over de broedzekerheid is nauwkeurige observatie nodig. Want overzomeraars vertonen vaak baltsgedrag. Van het Markiezaat zijn verschillende waarnemingen uit juli van Smienten bekend. In 2005 werden voor het eerst jongen in het Markiezaat gezien.

Voedsel

Het voedsel van de Smient is voornamelijk plantaardig. Er moet veel van gegeten worden om in de energiebehoefte te voorzien. Ze hebben daardoor buiten de broedtijd meer tijd nodig om te foerageren dan elke andere vogel. Ze hebben andere voedselgewoonten dan de Wilde Eend, Pijlstaart en Krakeend. Deze eten ook calorie- en eiwitrijke zaden en ongewervelde dieren. In Duitsland is berekend dat door Smienten in de winter 15,4 uur per etmaal moet worden gefoerageerd om in de energie- en eiwitbehoefte te voorzien. Dit betekent dat zowel 's nachts als overdag moet worden gefoerageerd.

Kleine ganzensoorten als de Brandgans hebben aan 7,5 uur voldoende. Onder normale omstandigheden foerageren deze dan ook voornamelijk overdag. Om predatie te voorkomen foerageren de meeste Smienten zoveel mogelijk in de nacht. Rond 20 december is dit geen probleem, er kan dan eenvoudig 15 uur in het donker worden gefoerageerd. Begin maart is dit nog maar 10 uur. De predatiekans wordt dan ook groter. Zware sneeuwval maakt het voedsel voor de Smienten onbereikbaar. Smienten proberen dan zo weinig mogelijk energie te verspillen en rusten veel. Blijft de sneeuw lange tijd liggen dan zijn ze gedwongen hun overwinteringsgebied te verlaten.

In de overwinteringsgebieden aan de kusten eten Smienten zeevieren en zeegras. In het binnenland grazen ze op natte graslanden. Doordat Smienten een sterke voorkeur hebben om te foerageren op natte graslanden verandert daar de samenstelling van de gras- en kruidensoorten. Op deze natte graslanden trekken ze het gras met wortel en al uit de grond. Hierdoor slaat de grond dicht bij het betreden en rusten van de Smienten. Daardoor neemt de grasproductie af. In de tropen eten ze van onder water staande rijstplanten. In de broedtijd vormen uitzwermende muggen een belangrijke eiwitrijke voedselbron voor zowel de vrouwtjes, belangrijk voor een goede broedconditie, als voor de opgroeiende jongen. De jongen van veel van de boreale soorten groeien sneller door het eten van deze eiwitrijke muggenzwermen dan de jongen van verwante soorten uit de gematigde streken.

Trekkende Smienten

(Ton Nagtegaal)

Trekvogel

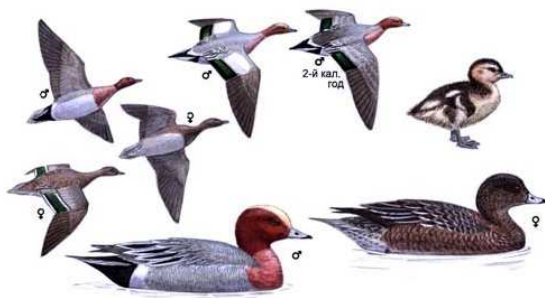
Smienten zijn echte trekvogels en in de overwinteringsgebieden erg op elkaars gezelschap gesteld. Ze overwinteren ten zuiden van hun broedgebieden tot in de tropen, maar nauwelijks tot aan de evenaar. In West-Europa overwinteren ze in het gebied langs de Noordzee en in de Verenigde Staten langs de oostkust. In Nederland zitten de Smienten in de winter zeer geconcentreerd, voornamelijk in delen van Noord-Holland, Zuid-Holland, Friesland, Zeeland en het rivierengebied. Nederland is een echt Smientenland. Gemiddeld overwintert 70 procent van de West-Europese wintergasten in ons land. Tijdens de midwintertelling in januari 2013 verbleven er in ons land 637.943 Smienten. In juni 2012 werden er 35 geteld. De eerste grote aantallen (45.000) Smienten arriveren in ons land omstreeks half september. De meeste zijn eind april weer vertrokken naar de broedgebieden. Rond 15 april 2013 werden er nog 30.500 Smienten geteld. De populatie die in Noordwest-Europa overwintert wordt geschat op 750.000 vogels. De Smient is in de winter bij

ons na de Wilde Eend de talrijkste eendensoort. De trek wordt in belangrijke mate bepaald door het winterweer. De vogels die in ons land overwinteren zijn meestal afkomstig uit Zweden, Finland, Rusland en West-Siberië. In strenge winters trekken ze verder door naar het zuiden dan in matige of zachte winters. Er zijn enkele trends waar te nemen. In Frankrijk overwinteren steeds minder Smienten. In Engeland, Denemarken en rond de Oostzee komen steeds meer Smienten voor. Een deel van de Smienten lijkt ook steeds meer oostelijk van ons land te overwinteren. De oorzaak hiervan zou kunnen zijn de zachtere winters en de verminderde jachtdruk. In ons land overwinteren Smienten steeds minder in de zoute kweldergebieden maar steeds meer in de natte weidegebieden mits er binnen een straal van enkele kilometers brede sloten, meertjes of een groot open water te vinden zijn. Smienten maken soms voedselvluchten van wel 10 tot 35 kilometer. In de meeste gevallen zijn de goede smientengebieden geen goede gebieden voor overwinterende ganzen. Ganzen foerageren liever op goed ontwaterde graslanden dan op natte graslanden. Een goed smientengebied is vaak voor Grutto's een goed broedgebied.

Hans van der Sanden

Literatuur:

Broedvogels in Nederland 2013. Sovon
Watervogels in Nederland 2012/2013. Sovon
SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels
SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de
Nederlandse Broedvogels 1998-2000
Atlas van de West-Brabantse broedvogel 2007, Samenwerkings-
verband Westbrabantse Vogelwerkgroepen. NPN media, Breda
Archief West Brabantse Vogelwerkgroep.

(avibirds.com)

Smient man

(krsbird.nl)

Een Zilvermeeuw in Venetië

Ook tijdens een kunstreis kan een rechtgeaard vogelliefhebber het niet laten om te vogelen. Op onze dagelijkse reis van Padua naar Venetië en vice versa ontdekten we zodoende onder andere slaapplekken van Grote en Kleine Zilverreiger en genoten we van Visdief, Aalscholver, Kokmeeuw en Zilvermeeuw. En in de stad zelf konden we niet om de vele (stads)duiven heen.

Nou is het met Zilvermeeuwen ornithologisch gezien oppassen geblazen. Thuisgekomen heb ik dus wat naslagwerken geraadpleegd.

Meeuwen

Meeuwen, zoals – naast de genoemde Zilvermeeuw-Grote en Kleine Mantelmeeuw, Stormmeeuw, Dwergmeeuw, Drieteenmeeuw en Kokmeeuw, zijn zeevogels met stevige snavels en poten met zwemvliezen. Goede zwemmers, dus. Ze komen ook wel in het binnenland voor. Het zijn behendige vliegers, ze hebben een krachtige vlucht met langzame slagen van de lange, puntige vleugels. Het zijn koloniebroeders, voornamelijk langs de zee kust. Van Kokmeeuwen zijn er ook kolonies in het binnenland te vinden. De meeste meeuwensoorten hebben een licht verenkleed.

De Zilvermeeuw

De Zilvermeeuw, *Larus argentatus*, is een dagjager met een voorkeur voor kuikens, eieren, vissen en ongewervelden. Zo worden mosselen en andere schelpdieren 'gekraakt' door ze van grote hoogte op een harde bodem te laten vallen. De Engelsen noemen deze vogel Herring Gull. Als het zo uitkomt worden ook kleine en middelgrote vogels niet versmaad als prooi. Het vermogen van de Zilvermeeuw om vrijwel alles te eten, van vis en afval tot de jongen van soortgenoten, heeft hem tot een succesvolle, algemene soort gemaakt.

's Winters zoekt hij voedsel langs de kust, vooral bij vissershavens, maar in toenemende mate zien we hem ook in de stad. En vergeet de vuilnisbelten niet!

De vogel is herkenbaar aan zijn afmetingen: groot en dik, aan de hoekige kop, zware snavel, aan de punt wat gebogen, de lichtgele iris die hem een 'kwaadaardige' gezichtuitdrukking geeft, een lichte, oranje ring om het oog en lichtroze poten. De rode vlek op de snavel is de plek waartegen het hongerig zilvermeeuwenjong pikt. De oudervogel reageert daarop door voedsel uit te braken,

waarmee het jong gevoerd wordt. Als het jong ouder is haalt het het voedsel rechtstreeks uit de snavel.

De Zilvermeeuw heeft een omvangrijk geluidsrepertoire. Naast miauwen, klagen en gorgelen valt vooral het diepe 'gagaga' op.

Broedende Zilvermeeuwen in de Benelux horen tot de ondersoort *argenteus*, in Scandinavië broedt de ondersoort *argentatus*. 's Winters komt een aantal van hen naar de Nederlandse kust.

Geelpootmeeuw in Venetië

De Geelpootmeeuw, *Larus cachinnans*, lijkt op de Zilvermeeuw, maar is nauwer verwant aan de Kleine Mantelmeeuw. De in Nederland voorkomende vogels schijnen tot de westelijk mediterrane ondersoort *michahellis* te horen, iets groter en dikker dan de *Larus argenteus*. Kenmerkend zijn de gele poten en de rode ring om het oog.

We mogen aannemen, dat de meeuw met gele poten die we in Venetië zagen een Geelpoot-zilvermeeuw was en wel van de mediterrane ondersoort: de *Larus cachinnans*, ondersoort *michahellis*.

Dat deze vogel in de stad kiest voor gemak moge duidelijk geïllustreerd zijn in bijgaande foto's:

Braaksel of iets dergelijks wordt noch door stadsduiven, noch door meeuwen versmaad. Maar een dode duif laat je als afvaletter zeker niet liggen!

Agnes van der Sanden

Geelpootmeeuw

(Martin van Leest)

Breda en de Grote Gele Kwikstaart

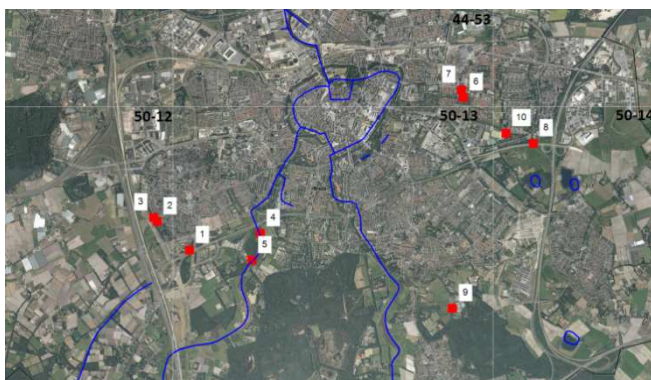
In eerdere nummers van 't Hupke werd er al aandacht besteed aan de Grote Gele Kwikstaart. Het is een interessante vogel die zijn broedareaal langzaam maar zeker uitbreidt. Om hem naast het juiste biotoop ook broedgelegenheid te bieden in Breda, heeft de ecoploeg van deze gemeente in samenwerking met de West-Brabantse Vogelwerkgroep in december 2006 nestkasten opgehangen. In het voorjaar en de zomer van 2015 is er door Mathilde Jeroense, stagiaire bij Raymond van Breemen (technisch medewerker ecologie van de gemeente Breda), geïnventariseerd hoe de soort zich in Breda heeft ontwikkeld. Zou hij zich als broedvogel gevestigd hebben?

Algemeen

Tot 2000 was de Grote Gele Kwikstaart in de hele provincie Noord-Brabant een zeer zeldzame broedvogel. In totaal zijn er dertien broedgevallen bekend in de twintigste eeuw waarvan zes tussen 1996 en 2000. Vanaf 2000 tot en met 2008 zagen we een duidelijke groei in het aantal broedgevallen met een opmerkelijke toename vanaf 2005. Helaas daalde in de jaren hierna het aantal weer. Ook landelijk is er een daling in vastgestelde territoria sinds 2008, met een lichte groei in 2014. De zachte winter en voorjaar van 2014 zullen daarbij een rol hebben gespeeld. De winter van 2015 was zacht, zonnig en nat maar in tegenstelling tot vorig jaar wel met vorst en sneeuw. Zuidoost-Brabant is het bolwerk van de soort in onze provincie, met 75 procent van de vastgestelde territoria. De 25 procent overige territoria zijn verdeeld over de rest van de provincie met de kleinste aantallen in West-Brabant. In de jaren vóór 2006, werd de Grote Gele Kwikstaart steeds vaker waargenomen in Breda en omstreken.

Breda

Op 1 juli 2003 werd het eerste territorium vastgesteld in Breda, in Rooskensdonk aan de rivier de Mark. De meeste waarnemingen kwamen van locaties waar aan natuurherstel is gedaan. Door het plaatsen van vistrappen en het aanbrengen van meanders gaat het water sneller stromen, wat een grote aantrekkingskracht heeft op deze vogelsoort. Het zijn dan ook deze locaties waar vol verwachting tien nestkasten onder bruggen zijn geplaatst, op zes verschillende locaties verdeeld over de atlasblokken: 50-12, 50-13, 50-14 en 44-53. De locaties liggen aan vier verschillende laaglandbeken: de Bijloop, de Aa of Weerij, de Molenleij en de Bavelse Leij.

Nestkastlocaties

Historie

In 2008 zijn er voor het eerst sinds het plaatsen van de nestkasten twee territoria vastgesteld in Breda: een in Rooskensdonk en een bij kasteel Bouvigne. De nestkast in Rooskensdonk is aangeboden door de gemeente Breda. De gegevens worden uiteraard doorgegeven, maar deze kast behoort niet tot de onderzoekslocaties. Het broedgeval bij kasteel Bouvigne vond niet plaats in een nestkast.

Een jaar eerder, in 2007, waren er in Rooskensdonk ook al twee juvenielen waargenomen. En in hetzelfde jaar werd er in juni ook een juveniel waargenomen op Baarschot.

Onderzoek

Afgelopen broedseizoen zijn de nestkasten nauwgezet in de gaten gehouden door Mathilde Jeroense. Ze is tweedejaars-stagiaire bij de gemeente Breda, afdeling uitvoering. Daar werd ze begeleid door Raymond van Breemen, technisch medewerker ecologie en tevens actief bij de West-Brabantse Vogelwerkgroep. De stage vindt plaats in het kader van de opleiding natuur, milieu en ruimte, niveau 4 aan het Prinsentuincollege in Breda. Twee van de tien nestkasten zijn bewoond geweest, één door een Winterkoning en één door een Roodborst. Er is helaas dus geen broedende Grote Gele Kwikstaart aangetroffen. Buiten het zoeken naar de soort rond de locaties is er gelet op de geschiktheid als broedbiotoop.

Tijdens de eerste bezoekreide op 8 april was het bewolkt en zo'n 12 graden. Het water stond vrij hoog waardoor het snel stroomde; maar dit zorgde ook voor weinig foerageergelegenheid. Op bijna alle locaties was het druk met andere soorten. Zo was op de eerste locatie in het Bijlooppark achter de Ambachtenlaan een paartje Waterhoenen druk bezig met het maken van een nest, en in kast 8 aan de Molenleij naast de Heerbaan had een Winterkoning zijn intrek genomen.

Tijdens de tweede bezoekreide was het zonnig en zo'n 23 graden, ook was het waterstand in de beekdalen een stuk lager en was er minder stroming. Hierdoor kwamen er mooie zandstrandjes aan de oppervlakte waar de soort graag op foerageert. Onder de brug bij kast 6 aan de Molenleij in Hooghoutpark had een Merel een nest gebouwd, ook beide nestkasten onder de brug oogden bewoond maar de eventuele bewoners hebben zich tijdens een observatie van dertig minuten niet laten zien. Nestkast 8 aan de Molenleij werd nog steeds bewoond door de Winterkoning. Tijdens een kort bezoek aan deze kast twee weken later, was de vogel gevlogen.

Op 3 mei is de derde bezoekreide afgelegd, het was zo'n 13 graden met afwisselend zon en bewolking. Het water

Onderzoek + inventarisaties + verslagen

stond nog steeds vrij laag waardoor de locaties uiterst geschikt leken te zijn voor de Grote Gele Kwikstaart. Verschillende kasten waren gevuld met nestmateriaal; op de kasten in het Hooghoutpark aan de Molenleij zaten streepjes ontlasting maar de kasten waren leeg. Na een lange observatie zonder dat activiteit werd waargenomen kon niet worden vastgesteld of de kasten daadwerkelijk

Conclusie

Aan de hand van deze nestkastcontroles kunnen we voorzichtig concluderen dat de Grote Gele Kwikstaart op enkele incidentele broedgevallen na zich nog niet heeft gevestigd als broedvogel in Breda.

kast	locatie	nestkast bezocht op				
1	1 Bijloop	8-4-2015	15-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	
2	1 Bijloop	8-4-2015	15-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	
3	1 Bijloop	8-4-2015	15-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	
4	2 Aa of Weerij's Zaaftbos	8-4-2015	15-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	5-6-2015
5	2 Aa of Weerij's Zaaftbos	8-4-2015	15-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	5-6-2015
6	3 Molenleij Hooghout	8-4-2015	16-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	5-6-2015
7	3 Molenleij Hooghout	8-4-2015	16-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	5-6-2015
8	4 Molenleij Heerbaan	8-4-2015	16-4-2015	30-4-2015	27-5-2015	5-6-2015
9	5 Bavel'sche Leij Ch. Cuijpersdreef (Wolfslaar)	8-4-2015	16-4-2015		29-5-2015	5-6-2015
10	6 Molenleij Weilustlaan	8-4-2015	16-4-2015	3-5-2015	27-5-2015	5-6-2015

bewoond werden. Ook het merelnest onder de brug in het Hooghoutpark zag er verlaten uit. Een bewoonde kast is er vastgesteld op deze datum: nestkast 5 aan de Aa of Weerij's in het Zaaftbos werd bewoond door een Roodborst. Door de bouwwijze van de brug en het diepe water was het niet mogelijk om in de kast te kijken en konden er hier geen eieren worden geteld.

Bijna drie weken later zijn, op 27 mei, op een bewolkte woensdagmiddag, weer alle kasten gecontroleerd. Het water stond nu nog lager en veel vistrappen waren zelfs volledig drooggevalven wat mooie strandjes opleverde. De Bijloop stond extreem laag en onder de duiker bij nestkast 1 waren strandjes gevormd van meegevoerd slib en takjes. De situatie in de kasten was onveranderd. De hoop op een broedgeval van de Grote Gele Kwikstaart in Breda werd kleiner en kleiner.

Op 5 juni, een prachtige warme en zonnige vrijdag, zijn de kasten 4 tot en met 10 nog één keer gecontroleerd. De waterstand in de beken was weer genormaliseerd en de meeste zandstrandjes stonden weer volledig onder water, ook stroomde het water weer

snel door de vistrappen. Alle kasten waarin niet gekeken kon worden zijn geruime tijd geobserveerd maar er werd geen activiteit waargenomen. De kasten waar eerder nestmateriaal en of ontlasting was waargenomen leken nu schoner te zijn. Voor de kasten 6, 7, 8 en 10 aan de Molenleij zaten zelfs spinnenwebben.

Mathilde Jeroense, Raymond van Breemen

Bronnen www.waarneming.nl

't Hupke nr. 129, juni 2007- blz. 12: Breda en de Grote Gele Kwikstaart door Jan Benoist en Raymond van Breemen.

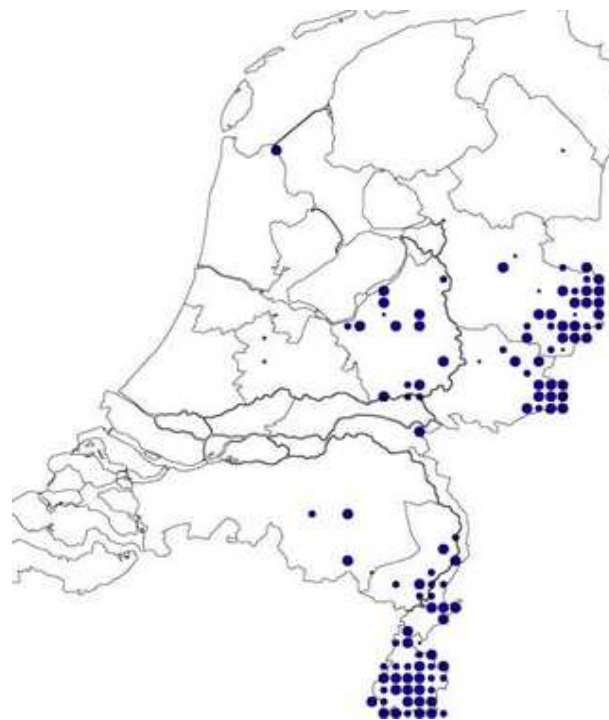
www.westbrabantsewvg.nl

't Hupke nr. 133, Zomer 2008- blz. 9: Breda en de Grote Gele Kwikstaart, een vervolg door Raymond van Breemen.

't Hupke nr. 160, Lente 2015- blz. 22: Bijzondere waarneming: Grote Gele Kwikstaarten door Hans van der Sanden.

www.westbrabantsewvg.nl

Populatieonderzoek www.grotegelekwik.nl.

Broedgebieden GGK Sovon.nl

M+Vr Grote Gele Kwikstaart

(avibird.com)

Visdonk

Algemeen

Visdonk is een jong en zeer afwisselend landgoed gelegen aan de rand van Roosendaal.

Ligging en bereikbaarheid

Atlasblokken 49-27 en 49-37.

Visdonk is het beste te bereiken vanaf de parkeerplaats aan de Rozenvendreef 2. Hier ligt ook de Brasserie Lodge Visdonk. Op de parkeerplaats staan enkele informatie panelen.

Beschrijving

Het landgoed is begin 2010 door de gemeente Roosendaal overgedragen aan Natuurmonumenten. Natuurmonumenten beheert nu de 110 hectare natuur op het landgoed en werkt hierbij samen met de Maatschappij van Welstand, een horecaondernemer en de gemeente Roosendaal. Het beheer van dit landgoed is vooral gericht op het beschermen en herstellen van de kleine percelen, de zogenaamde "groene kamertjes". Andere uitgangspunten zijn; het verder ontwikkelen van natuurlijk bos, heidevelden, lanen en houtwallen op het landgoed.

Landgoed Visdonk is een belangrijke groene schakel tussen de Rucphense bossen, de landgoederen rondom Zundert en het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide. De bossen en heide en de omgeving van het Rozenven zijn het beschermen waard.

Bos, heide, weide, vennen, paden en lanen wisselen elkaar af. Daarom is Visdonk rijk aan planten en dieren. Je vindt er het bijzondere plantje Beenbreek, en ook veel libellen en amfibieën. En je kunt zomaar een Ree weg zien schieten of een jagende Boomvalk boven het ven zien vliegen. Bij het Rozenven groeit de zeldzame Klokjesgentiaan, een aantrekkelijke plant voor de vlinder het Heideblauwtje. De afgelopen jaren is hier flink gewerkt aan het heideherstel en ook de vennen zijn in ere hersteld.

Mogelijkheden

Vanuit de parkeerplaats starten 2 wandelingen; een rode route van 11 kilometer en een gele route van 2,4 kilometer. De rode route, die de gele deels overlapt, is de mooiste voor vogelaars: deze voert langs het Rozenven en enkele mooie heideveldjes.

Voor de kinderen is er een leuk natuurpad dat start aan de Zundertseweg. Dus opa's en oma's, neem de kleinkinderen gerust eens mee!

Na een fikse wandeling is het in Brasserie Lodge Visdonk heel goed toeven. (www.lodgevisdonk.nl) Deze brasserie is de hele week open van 10.00 tot 23.00 uur.

Wat is er te zien

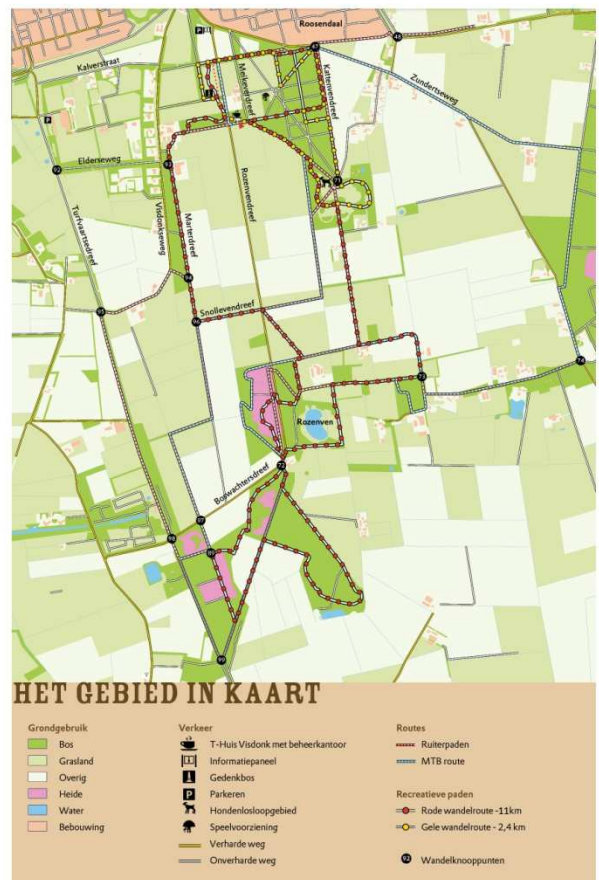
Lente/Zomer

Wilde Eend, Waterhoen, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Zwarte Specht, Groene Specht, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Goudhaan, Zwarte Mees en Kuifmees.

Herfst/Winter

Wilde Eend, Krakeend, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Zwarte Specht, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Goudhaan, alle mezensoorten, Groenvink [Groenling, toch?], Vink en Keep.

Jan Benoist

Ada Engel

Ada kennen we natuurlijk allemaal als de vrouw van....., jawel, onze voorzitter. Ik spreek haar in haar eigen vogeltuin (gelegen tegen het park Hoge Vucht) waar de Groenlingen, Vinken, Koolmezen, Huismussen, Turkse Tortels, Houtduiven, Holenduiven, Tjiftjaffen en Merels af en aan vliegen. En tijdens ons gesprek komt er ook nog een Ooievaar over. Gelukkig wel heeeeel hoog.

Hoe belangrijk is het vogelen voor jou?

Heel erg belangrijk toch wel. Ik heb vroeger getennist en toen was ik ook erg fanatiek. Overal waar ik kom kijk ik naar vogels. Nu zou ik het liefst altijd vogels gaan kijken tijdens mijn vakanties, maar ik houd natuurlijk ook rekening met andere vakantiegangers. Maar ik wil toch niets missen hoor!

Wat betekent de Vogelwerkgroep voor jou?

Ik heb hier ontzettend veel geleerd in heel korte tijd met veel gelijkgestemden met wie je natuurlijk ook op pad kunt gaan. Na het volgen van de cursus dacht ik oooohhh jeeehhh nu moet ik het alleen gaan doen, hoe moet dat nou? Daarom heb ik de cursus zelfs tweemaal gedaan.

Waarom ben je lid geworden?

Ik heb, als gezegd, eerst de cursus gedaan en ben toen meteen lid geworden. Ook Kors Jan heb ik meteen aangemeld als lid. Ik vond het zo leuk dat ik er echt bij wilde horen. Vooral de excursies waren heel gezellig, leerzaam en vooral ook leuk. Jammer dat ik dat niet eerder heb ontdekt want daar waar ik vandaag kom (Wieringen in de kop van Noord- Holland) is zoveel te beleven op vogelgebied. Dat heb ik vroeger dus allemaal gemist.

Wat is je mooiste vogelervaring?

In Müriz in Duitsland zagen we de Zeearend, Visarend, Roerdomp en Rode Wouw allemaal tegelijk. Maar ook de Lammergier op de laatste dag in Spanje was geweldig.

Wat is je vreemdste ervaring op vogelgebied?

Ik mocht een keer mee om een vogeltocht voor te bereiden. Op de terugweg kregen we het over het feit dat ik graag eens een Vuurgoudhaantje wilde horen.

We wisten haast zeker dat de Vuurgoudhaan hier toch niet voorkwam en ik luisterde het geluid af op mijn telefoon. Even later liepen we door en plotseling hoorde ik het geluid weer. Maar mijn telefoon stond toch echt uit. Natuurlijk heb ik dat nog wel even gecontroleerd voor alle zekerheid. Even later klonk weer dat geluid en ja hoor, het Vuurgoudhaantje kwam als een razende roeland aangevlogen en liet zich prachtig bewonderen.

(Noot redactie: Geluiden afdraaien in de broedtijd moet je natuurlijk zoveel mogelijk beperken of liever nog helemaal niet doen).

Wat is je lievelingsvogel?

Het Goudhaantje, zo grappig, klein en beweeglijk. Maar het zou ook een Blauwborst of een Zwarte of Gekraagde Roodstaart kunnen zijn. Ik vind over het algemeen de kleine vogeltjes toch wel leuker dan de grotere vogels.

Wat doe je zoal op vogelgebied?

Ik tel als een van de eerste deelnemers al een jaar lang de vogels in de tuin en voer dat in op tuinvogeltelling.nl. Ook waarnemingen van soorten als vlinders en libellen worden ingevoerd.

Daarnaast doe ik mee aan het MUS-project (Meetnet Urbane Soorten) waarbij ik op negen punten in de wijk vijf minuten lang alle vogels die ik hoor en zie noteer. Dit moet driemaal per jaar: tweemaal 's morgens en eenmaal 's avonds in het broedseizoen.

Samen met anderen heb ik het atlasblok waarin ik woon onderzocht op vogels. Ik had mijn vinger al opgestoken voordat ik er erg in had dat het toch wel veel werk was voor mij alleen. Maar dat is met goede hulp goed gekomen.

Ook doe ik mee aan de watervogeltellingen in de Hoge Vucht en de Waterakkers. En niet te vergeten natuurlijk aan de weidevogelbescherming in de Lage Vugtpolder.

Wat is het mooiste vogelland?

Nederland. Heel veel verschillende biotopen en heel dicht bij elkaar. Maar ik ga toch ook graag naar het buitenland: naar Lesbos, Oost-Duitsland, Aruba en Spanje.

De reis naar Gambia met andere leden van de Vogelwerkgroep was ook erg mooi.

Wat is je favoriete gebied in Nederland?

Dan geef ik toch de voorkeur aan de omgeving van Wieringen met het Wieringerbos met zijn Appelvinken en Houtsnippen. Dit bos is een van de noordelijkste bossen van Nederland (op de eilanden na) en daarom zijn hier in de trektijd veel vogels te zien.

Zijn we nog wat vergeten?

Ik hoop dat de Vogelwerkgroep nog heel lang blijft bestaan, we hebben toch allemaal hetzelfde doel tenslotte.

Ik maak me wel zorgen of er over tien jaar nog Grutto's zijn te bewonderen in deze omgeving.

Jan Benoist

Weidevogelwerkgroep Weimeren

De Weidevogelwerkgroep Weimeren bestaat momenteel uit twaalf vrijwilligers (drie vrouwen en negen mannen), die samen in de weer zijn om de weidevogels in de polder Weimeren, ten noorden van Prinsenbeek, te beschermen.

Weimeren

Weimeren is de naam van een moerasgebied dat gelegen is op enkele kilometers ten noorden van Prinsenbeek. Het gebied meet 100 hectare, wat in 2018 tot 240 hectare moet zijn uitgebreid. Het gebied wordt beheerd door Staatsbosbeheer. De naam kan afgeleid zijn van: wilgenmeren of wijde meren. Het gebied ligt ten westen van Rijksweg A16 en direct ten zuiden van de Mark.

De zogenaamde Naad van Brabant loopt door dit gebied, waardoor kwel optreedt. Sinds 2009 is het ingericht als vochtig moerasgebied. Er zijn daartoe enkele nieuwe veenputten gegraven, met de bedoeling dat daarin natuurlijke verlandingsprocessen gaan optreden. Voedselrijke bovenlagen werden verwijderd. Het gebied dient tevens als boezem voor de Mark. Weimeren werd benoemd tot natte natuurparel.

Ten oosten van Weimeren ligt, aan de overzijde van de autoweg A16, het natuurgebied Rooskensdonk en enkele kilometers naar het zuidwesten vindt men het natuurgebied Haagse Beemden.

De Naad

De Naad van Brabant is een 1 tot 4 kilometer brede en 175 kilometer lange strook die door het Noord-Brabant loopt, van west (Ossendrecht) naar oost (Maashees). Deze strook wijkt af van het omliggende landschap en vormt een scheidslijn tussen de zandgrond in het zuiden en de kleigrond in het noorden. In deze strook komt een grote hoeveelheid kwelwater aan de oppervlakte. Dit water is honderden jaren geleden als regen- en rivierwater op hogere zandgronden in de grond gezakt en over oude naar het noorden afhellende leemlagen naar het noorden gestroomd tot de ondoordringbare kleigronden. In de Naad van Brabant komt dit ijzer- en kalkrijke water aan de oppervlakte waardoor binnen deze strook een gevarieerde natuur is ontstaan.

Het gebied Weimeren is door ons in percelen verdeeld. Iedere boer heeft een eigen letter (zie foto Weimeren). Zo kunnen wij ieder weiland of iedere akker waarop nestjes liggen benoemen en weet ieder van ons over welk perceel het gaat. Er lopen door het gebied een aantal wegen namelijk de Polderweg, Halseweg en de Hillen. Onze verzamelplaats is meestal aan de Polderweg bij A1 (de kleine akker van Vincenten).

Weidevogels

Onder weidevogels worden vogelsoorten verstaan die in uitgestrekte graslanden broeden. Het is geen exact omschreven indeling, en ook geen uitsluitende classificatie zoals gebruikelijk in de taxonomie: een weidevogel kan ook een zangvogel of een wadvogel zijn. Het begrip wordt veel gebruikt in discussies over agrarisch natuurbeheer en het behoud van weilanden als bijzonder cultuurlandschap, omdat het soorten betreft die in meer of mindere mate zijn aangewezen op een door de mens gevormd landschap.

Weidevogels kun je indelen in:

- Steltlopers: Kievit, Scholekster, Grutto, Tureluur, Wulp, Kempphaan (zeldzaam) en Watersnip (zeldzaam)
- Eenden: Zomertaling (zeldzaam), Wintertaling, Krakeend, Kuifeend en Slobeend;

- Zangvogels: Veldleeuwerik, Graspieper en Gele Kwikstaart;

- Overigen: Kluut, Visdief, Zwarte Stern, Kwartel en Patrijs. Sommige weidevogels overwinteren ten zuiden van de Sahara om hier in maart – april een legsel uit te broeden. Enkele soorten broeden daarna nog een keer van eind mei tot half juni. Na de broedperiode vliegen ze weer terug naar hun overwinteringsgebied. Ze zijn doorgaans vier maanden in Nederland en acht maanden ver in het zuiden of onderweg (heen en weer vliegen). Nederland is weidevogelland nummer 1. De natte polders zijn een uitstekende kraamkamer voor het toekomstige kroost van de weidevogels. De eileg vindt vooral in april plaats.

Voor meer informatie over diverse soorten kunt u onder andere eerdere nummers van 't Hupke raadplegen: Hans van der Sanden beschrijft hierin regelmatig diverse vogelsoorten.

Beschermen

Om de weidevogels te kunnen beschermen hebben we een aantal afspraken gemaakt met een twaalfal boeren die de (meeste) weilanden en (mais)akkers in het gebied Weimeren in beheer hebben. Hierbij wordt gevraagd of we het boerenland mogen belopen, ook is er een afspraak dat de agrariërs bellen naar onze coördinator, als zij op hun land werkzaamheden (zoals bijvoorbeeld: ploegen, injecteren, zaaien oogsten) gaan uitvoeren of laten uitvoeren door loonwerkers.

Wij als vrijwilligers starten het seizoen met observeren van de akkers/weilanden: dit gebeurt eerst vanaf de verharde weg. Als wij de indruk hebben dat er (een of meerdere) nestjes op een akker of weiland liggen, gaan we in linie over het land, om zo de nestjes te kunnen opsporen en te markeren. Als we een nestje gevonden hebben, graven we het uit en leggen het in een rieten mandje. We doen dit zodat we, bij de diverse bewerkingen van het land door de boer, het nestje compleet kunnen verleggen. De vogel heeft hier totaal geen notie van. Markeren doen we door twee stokken voor en achter het nestje te plaatsen in de rijrichting van het landbouwvoertuig.

Het komt helaas nogal eens voor dat de bestuurder van het landbouwvoertuig de stokken over het hoofd ziet (ook door andere bezigheden, afleiding, de zon of slecht weer). Vandaar dat onze vrijwilligers bij de diverse bewerkingen van het land waarop nestjes liggen, aanwezig willen zijn. Zo kunnen we de persoon op het landbouwvoertuig of een nestje aanwijzen of we verleggen een nestje als hij aan komt rijden en leggen het weer terug op dezelfde plek als hij voorbij is of we gaan lijfelijg voor een nestje staan, zodat hij om het nestje heen rijdt.

Deze werkzaamheden van de boer gebeuren op willekeurige dagen van de week en ze beginnen ook vaak als het licht wordt of eindigen pas als de zon ondergaat (of nog later). De coördinator van de Weidevogelgroep ziet op zijn lijstje van vrijwilligers wie op welke dag beschikbaar is. Indien een boer op een bepaalde dag iets op zijn land gaat doen, neemt de coördinator contact op met een of meer vrijwilligers die op die bepaalde dag eventueel kunnen assisteren. De vrijwilligers, meestal met twee of meer, gaan dan op pad om op het te bewerken perceel de nestjes te beschermen, op de wijze die hierboven al uiteengezet is. Het seizoen loopt zo'n beetje van begin maart tot eind juni.

Helaas gaat het niet zo goed met de weidevogels. Zowel landelijk als bij ons gaat het heel slecht.. Er komen steeds minder nestjes en het uitkomstpercentage gaat ook naar beneden. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen zo als bijvoorbeeld: heel droge perioden (grond hard - geen voedsel) of hele natte perioden (eieren verdrinken) en de intensievere landbouw met het gebruik van diverse meststoffen, waardoor de insecten verdwijnen. Hierdoor moeten de vogels ook wel verdwijnen want er is geen of weinig voedsel. En dan zijn er nog de natuurlijke vijanden:

ook zij moeten overleven dus de paar eieren die uitkomen zijn kostje voor deze groep.

Administratie

Ieder nestje dat wij lokaliseren wordt genoteerd. Ook wordt het aantal eieren per nest (meestal drie of vier) bijgehouden, en of de eieren zijn uitgekomen of gepredeerd. Predatie komt helaas voor en gebeurt of door de mens (landbewerker, bermtoerist) of door zoogdieren (hond, vos) of door vogels (kraai/ meeuw). De resultaten van het seizoen geven we door aan Brabants Landschap.

Materiaal

Het materiaal dat we nodig hebben, zoals markeerstokken, nestmandjes, verjaaglinten, werkboekjes, infoboekjes en folders krijgen we van Brabants Landschap. Voor meer info over Brabants Landschap zie hun site:

www.brabantslandschap.nl/zelf-aan-de-slag/vrijwilligerswerk/Weidevogelbescherming.

Brabants Landschap publiceert ook ieder jaar een jaarverslag met hierin de resultaten van alle weidevogelgroepen uit Noord-Brabant.

Inventarisatie

Naast het weidevogelbeschermingswerk loopt er vanaf 2008 in een deel van de polder een BMP-project. In 2015 werden van 33 soorten territoria vastgesteld. Soorten die ook min of meer regelmatig worden waargenomen zijn onder andere Blauwe Reiger, Blauwe Kiekendief, Boerenzwaluw, Bruine Kiekendief, Buizerd, Fuut, Gierzwaluw, Grote Zilverreiger, Havik, Kneu, Kokmeeuw, Kwartel, Lepelaar, Ooievaar, Paapje, Smelleken, Sperwer, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Tureluur, Watersnip, Witgatje, Regenwulp en Zwarte Kraai.

Welke vogelsoorten komen het gehele jaar door voor in Weimeren?

Aalscholver, Blauwe Reiger, Blauwborst, Blauwe Kiekendief, Boerenzwaluw, Bosrietzanger, Bruine Kiekendief, Buizerd, Fazant, Fitis, Fuut, Gierzwaluw, Grasmus, Graspieper, Grauwe Gans, Grote Canadese Gans, Grote Lijster, Grote Zilverreiger, Grutto, Havik, Houtduif, Indische Gans, Kauw, Kievit, Kleine Karekiet, Kleine Plevier, Kneu, Koekoek, Kokmeeuw, Koolmees, Kuifeend, Kwartel, Lepelaar, Meerkoet, Nijlgans, Ooievaar, Paapje, Pimpelmees, Putter, Rietgors, Roodborsttapuit, Scholekster, Slobeend, Smelleken, Sperwer, Spreeuw, Tapuit, Tjiftjaf, Torenavalk, Tureluur, Veldleeuwerik, Vink, Waterhoen, Watersnip, Wilde Eend, Witgatje, Witte Kwikstaart, Wulp en Zwarte Kraai. Dit zijn welgeteld 59 soorten!

Mocht uw interesse gewekt zijn en/of wilt u een keertje meelopen met de Weidevogelgroep Weimeren schroom dan niet om contact op te nemen met de coördinator werkgroep Weidevogels van de West Brabantse Vogelwerkgroep. Gaarne daarbij naam, adres, telefoonnr. en e-mailadres vermelden.

Biek Smetsers

coördinator Weidevogelwerkgroep Weimeren

De Terekrutter

De Terekrutter, Xenus cinereus, wordt niet jaarlijks waargenomen. Toch maakt ook deze soort deel uit van onze avifauna. Het is een soort die voor een deel van de vogelaars de krenten in de pap vormt.

De toename van de determinatiekennis én die van het aantal vogelaars hebben tot gevolg dat steeds vaker zeldzame soorten worden waargenomen. Het waarnemen van zeldzame soorten is voor een deel toeval. Het wordt beïnvloed door de voedselsituatie en de weersomstandigheden. Een krachtige oostenwind boven noordelijk Eurazië bijvoorbeeld doet Aziatische soorten opduiken in West-Europa. Zeldzaamheden kunnen het gehele jaar door worden waargenomen. Maar de kans hierop is het grootst in de maanden april-mei en augustus-oktober.

Vrijwel alle zeldzame soorten die hier opduiken zijn trekvogels. Tijdens de trektijd verplaatsen veel vogelsoorten zich tussen de overwinteringsgebieden en de broedgebieden en vice versa. Dan is de kans op verdrifting het grootst. Het voorkomen van zeldzame soorten is dus vooral beperkt tot bepaalde perioden. Vogelsoorten uit het hoge noorden duiken hier vooral in de winter op. Zuidelijke soorten verschijnen vooral in het voorjaar en zomer in ons land. Zeldzaamheden worden vooral in de kustgebieden waargenomen. Dit is niet zo verwonderlijk omdat deze gebieden door veel vogelaars in de trektijd worden bezocht. Ook treedt er een soort stuwung van vogels op tijdens de trek langs de kust.

In onze omgeving is vooral de Biesbosch in trek bij vogelaars. Daar worden dan ook relatief vaak zeldzame soorten waargenomen.

De Terekrutter, Xenus cinereus, is ongeveer zo groot als een Witgat. Het gedrag en het vliegen doet denken aan een Oeverloper: hij wipt ook met het achterlichaam. De snavel is opgewijpt, lang en donker en het voorhoofd is steil. De poten zijn kort en grijs- tot oranjegeel van kleur. De bovenzijde is bleek grijsbruin, de onderzijde wit. De borst en hals zijn licht gestreept.

De bovenste schouderveren vormen een donkere V op de rug. Soms is een donkere vleugelboeg zichtbaar. In de vlucht vallen de lichte vleugelachtersranden en de lichte stuit op. Het winterkleed is egaal grijs. De roep is een zacht duuduujuu. Bij het opvliegen klinkt een iets rollend truuruut. De vogel wordt meestal waargenomen langs oevers van rivieren, meren en kwelders. Hij broedt in Noord-Rusland en Siberië, een klein aantal in Finland. Ze overwinteren langs de kusten van Oost-Afrika, Zuid-Azië, Indonesië en Australië.

In het archief van de Vogelwerkgroep zitten 4 waarnemingen van de Terekrutter. Te weten: mei 2001 Bleeke Heide, mei 2009 Biesbosch, april 2013 Rooskensdonk en juni 2015 Biesbosch. In de jaren 1979-2000 waren er 19 bevestigde waarnemingen in ons land, in 2001-2013 waren dat er 32, voornamelijk gedaan tussen april en mei.

Hans van der Sanden

Terekrutter

(avibird.com)

Plaatsen waar je de Terekrutter kunt aantreffen

Rooskensdonk

(Hannie van Gils)

Bleeke heide

(Martin van Leest)

Waarnemingen

28	Dodaars	24-7-2015	Gilze /Rijen	Chaamsche Bosschen - Ossengoor	John Frijters
36	Geoorde Fuut	28-6-2015	Breda	Emerput	Jan Benoist
1	Roerdomp	13-5-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Hardenhoek	Dennis Maas
3	Kleine Zilverreiger	20-7-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Hardenhoek	Harry van Vugt
7	Ooievaar	6-6-2015	Drimmelen	Terheijden - Binnenpolder	Cees Huijben
1	Casarca	3-5-2015	Alphen-Ch	Chaaam - Bleeke Heide	Marjo Lips
16	Bergeend	11-7-2015	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Kees van der Krift
2	Smient	9-5-2015	Breda	Rooskensdonk	Clemens van Nijnanten
3	Zomertaling	1-5-2015	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Kees van der Krift
1	Wespendief	18-5-2015	Alphen-Ch	Chaaam - Bleeke Heide	Eric Corssmit
3	Zearend	22-7-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Pannekoek	Ger Duijf
2	Havik	7-7-2015	Alphen-Ch	Chaaam - Sint Annabos	Bas Gerrits
2	Boomvalk	10-6-2015	Breda	Galdersche Heide	Cobien van 't Riet
1	Slechtvalk	9-7-2015	Breda	Industriegebied / Station Prinsenbe	Erik van Boxtel
2	Patrijs	22-5-2015	Breda	Prinsenbeek - De Kuil e.o.	Hans van der Sanden
4	Kwartel	28-5-2015	Breda	Lage Vuchtpolder	Erik Dinslage
5	Steltkluit	20-7-2015	Werkendam	Polder Happenhennip	Harry van Vugt
3	Kleine Strandloper	13-5-2015	Alphen-Ch	Chaaam - Bleeke Heide	Marjo Lips
1	Temmincks Strandl.	8-5-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Deeneplaatweg	Tim van Oerle
6	Witgat	22-7-2015	Breda	Galder - Galdersche Heide	Hannie van Gils
1	Bosruiter	19-7-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Deeneplaatweg	Ada Engel
1	Terekruiter	8-6-2015	Werkendam	Polder Keizersguldenwaard	Harry van Vugt
1	Reuzenstern	8-5-2015	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Hardenhoek	Tim van Oerle
5	Witwangstern	14-5-2015	Alphen-Ch	Chaaam - Bleeke Heide	Harry van Vugt
2	Zomertortel	18-7-2015	Steenbergen	Volkerakmeer - Dintelse Gorzen West	Mitchell Krijnen
2	Nachtzwaluw	21-7-2015	Alphen-Ch	Strijbeek - Strijbeeksche Heide	Bas Gerrits
2	Ijsvogel	3-7-2015	Breda	Emerput	Rutger van Ouwerkerk
1	Draaihals	16-5-2015	Steenbergen	Volkerakmeer - Dintelse Gorzen	Leo Nagelkerke
1	Midd. Bonte Specht	24-7-2015	Alphen-Ch	Ulvenhout - Geersbroek e.o.	John Frijters
1	Grote Gele Kwikstaart	5-7-2015	Breda	Rooskensdonk	Harry Janssen
1	Rouwkwikstaart	24-5-2015	Drimmelen	Brabantse Biesbosch	Joost Simons
2	Paapje	13-5-2015	Breda	Hooijdonk	Ger Duijf
1	Tapuit	16-5-2015	Breda	Weimeren	Marlies Leemans
1	Spotvogel	23-6-2015	Alphen-Ch	Chaaam - De Maaien	Jan Vermeulen
1	Grauwe Vliegenv	22-7-2015	Breda	Galder - Galdersche Heide	Hannie van Gils
1	Bonte Vliegenv	14-5-2015	Breda	Teteringen	Richard de Jonckheere
1	Wielewaal	27-6-2015	Baarle-Nass	Merkske - Baarlebrug	Piet van Iersel
3	Kruisbek	11-6-2015	Halderberge	Hoeven - Pagnevaartbos	John Frijters

Onze werkgroepen

Stadsvogels	Willem Veenhuizen	stadsvogels@westbrabantsevwg.nl	De Kamertjes	Jan Benoist	kamertjes@westbrabantsevwg.nl
Roofvogels	Raymond van Breemen	roofvogels@westbrabantsevwg.nl	Polen	Jan Benoist	polen@westbrabantsevwg.nl
Uilen	Martin van Leest	uilen@westbrabantsevwg.nl	Knotwerkgroep	Rob Fisscher	knotwerkgroep@westbrabantsevwg.nl
Watervogels	Harry van Vugt	watervogels@westbrabantsevwg.nl	4^e Bergboezem	Kees van der Krift	cvdkrift@gmail.com
Weidevogels	Biek Smetsers	weidevogels@westbrabantsevwg.nl	Dintelse Gorzen	Ronald Buijnsters	dintelsegorzen@westbrabantsevwg.nl
Rooskensdonk	Harry Janssen	rooskensdonk@westbrabantsevwg.nl			

Momenteel is vacant de functie van coördinator Werkgroepen

De werkgroep
WEIDEVOGELS

